

36 KLIMAATPROJECTEN

Samen naar een klimaatneutraal Vlaams-Brabant

VLAAMS-
BRABANT

60.000
BEREIKTE
MENSEN

9.600
LEERLINGEN

1.509.305
KWH

1.018
KAMERS

7
DUURZAAM-
HEIDSAUDITS

29
SCHOLEN

310
BEGELEIDINGS-
TRAJECTEN

10
DEMO-
WONINGEN

7
KAPPERS-
ZAKEN

96
RENOVATIES

7.140
KG AFVAL

500
BEDRIJVEN

7.5
TON HOUT-
SNIPPERS

3.749 TON CO₂

3
LAADPALEN

5
START-UPS

8
SAMENTUIN-
PERCELEN

1,5
HA STADS-
AKKER

200
CHEFKOKS

10
ZORG-
BEDRIJVEN

57
RECEPTEN

20
WERKPLEKKEN

90
ELEKTRISCHE
FIETSEN

116
KLIMAAT-
GIDSEN

90
GEEFWINKELS

10
TUIN-
PROJECTEN

25
VERHALEN

De kracht van lokale dynamiek

De ambitie van de provincie Vlaams-Brabant is heel duidelijk: evolueren naar een klimaatneutraal en klimaatbestendig Vlaams-Brabant tegen 2040. Dit kan ze uiteraard niet alleen: gemeenten, burgers, bedrijven, middenveld en kennisinstellingen trekken mee aan de kar.

Om die ambitie waar te maken moet de provincie innovatie stimuleren, de invoering van schone technologieën versnellen, haar energie- en materialenafhankelijkheid verminderen en zorgen voor een toekomstgerichte circulaire en sterke economie. Daarom deze publicatie.

De voorbije drie jaar ondersteunde de provincie 36 klimaatprojecten van burgers, organisaties, scholen, gemeenten en bedrijven. Goed voor een subsidiebedrag van 1,6 miljoen euro. Al deze projecten helpen stuk voor stuk de klimaatambitie waar te maken. Op drie jaar tijd zijn er heel wat vernieuwde projecten uitgerold met een totale besparing van meer dan 3.700 ton CO₂ en een bereik van zo'n 60.000 inwoners.

Deze publicatie wil jou een inzicht geven in al deze projecten. Het verhaal achter het project uit de doeken doen, met zijn mooie en moeilijke kanten. Samen met jou op ontdekking gaan doorheen drie jaar van lokale dynamiek. Maar bovenal wil deze publicatie jou inspireren. Doen dromen. Activeren. Jij maakt het verschil!

Veel ontdekplezier.

Tie Roefs
Gedeputeerde voor milieu
en duurzaamheid

INHOUD

SUBSIDIE VOOR DUURZAME MILIEU- EN KLIMAATPROJECTEN	6
--	---

MILIEU- EN KLIMAATPROJECTEN UITGELICHT	8
--	---

ENERGIE

Energieke scholen.....	10
------------------------	----

Zorg voor duurzame zorg.....	12
------------------------------	----

Warme Koesterbuurten en Kyoto in de wijk.....	14
---	----

Jouleboulevard.....	17
---------------------	----

Demowoning 'Energievriendelijk & gezond (t)huis'	18
--	----

Samen energieker – warming up homeparty.....	20
--	----

Wijkrenovatie	22
---------------------	----

BIODIVERSITEIT

Samen sterker op de akker	26
---------------------------------	----

KIWI4Flanders.....	28
--------------------	----

RUIMTE

Kernversterking als recept voor een klimaatneutraal Vlaams-Brabant	32
---	----

GEBRUIK MINDER

Duurzaam begint in de wieg.....	36
---------------------------------	----

Geknipt voor de toekomst	38
--------------------------------	----

Pop-up recyclagepark	40
----------------------------	----

Hout van het Dijleland.....	42
-----------------------------	----

Simplify Life	43
---------------------	----

Low Impact Events	44
-------------------------	----

VERVOER

Platform Autoluwe Binnenstad	48
------------------------------------	----

Garage Swap.....	50
------------------	----

Wijk van de toekomst.....	51
---------------------------	----

Duurzame mobiliteit.....	52
--------------------------	----

VOEDING

Duurzame catering in grootkeukens56

Food Waste Challenge58

To meat or not to meat59

Gemeenschapslandbouw en solidariteit60

Vegucation62

WEES EEN AMBASSADEUR

Ecologisch en educatief ontmoetingscentrum66

De Burgerschool68

De broeikas69

Beersel Klimaatneutraal 203070

Warme gemeente, cool kwadrant72

Koren op de transitiemolen73

Vlaams-Brabantse Klimaatgemeente 2016.....74

Klimaat & Gidsen76

Licht uit! Pyjamaverhalen voor het slapengaan77

Duurzaam duurt het langst.....78

CHECKLIST 'HOE WORD JE EEN KLIMAATORGANISATIE?'80

VIND GELD VOOR JOUW KLIMAATPROJECT82

3 JAAR KLIMAATSUBSIDIE IN BEELD84

LEGENDE

 Subsidiebedrag

 Looptijd

 Bereik

 Status

 Reductie

 Specifieke cijfers

Werk mee aan een duurzame en klimaatneutrale provincie

De provincie Vlaams-Brabant wil klimaatneutraal worden. Dat kan alleen maar met jouw hulp. Om jouw en onze doelstelling waar te maken, geven wij een subsidie voor duurzame milieu- en klimaatprojecten. We ondersteunen hiermee vooral lokale klimaatprojecten die van onderuit gelanceerd worden.

Wil jij als gemeente, school, middenveldorganisatie of bedrijf meewerken aan de ambitieuze klimaatdoelstellingen van de provincie? Zet jij een project op dat bijdraagt aan een duurzamer milieu en klimaat in Vlaams-Brabant? Dan komt jouw project misschien wel in aanmerking voor deze ondersteuning.

Welke projecten ondersteunen we?

* DUURZAME MILIEU- EN KLIMAATPROJECTEN DIE

- bijdragen aan de ambitie van de provincie om klimaatneutraal en klimaatbestendig te worden;
- passen in het provinciaal milieubeleid;
- invulling geven aan de ecologische dimensie van duurzaamheid en de sociale en economische dimensie zo veel mogelijk integreren;
- een duidelijke gemeentelijke, intergemeentelijke of provinciale uitstraling hebben, met een focus op Vlaams-Brabant;
- een duidelijke sensibiliserende of educatieve waarde hebben;
- rekening houden met participatie en betrokkenheid van de doelgroep.

EXTRA TROEVEN ZIJN:

- samenwerking tussen verschillende organisaties en met andere actoren;
- duidelijke doelstelling voor CO₂-reductie;
- aansluiting bij provinciale projecten;
- innoverend en vernieuwend karakter;
- integratie van meerdere milieu- en duurzaamheidsthema's.

* VOOR WIE?

- steden en gemeenten in Vlaams-Brabant;
- intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met hoofdzetel in Vlaams-Brabant;
- verenigingen zonder winstoogmerk en middenveldorganisaties met rechtspersoonlijkheid met lokale werking in Vlaams-Brabant;
- feitelijke verenigingen bestaande uit minstens een rechtspersoon met lokale werking in Vlaams-Brabant. Bedrijven kunnen zich in een feitelijke vereniging organiseren;
- scholen (scholen zonder rechtspersoonlijkheid kunnen gebruikmaken van een feitelijke vereniging).

* SUBSIDIEBEDRAG

De provincie voorziet jaarlijks een totaalbudget van 600.000 euro. Je kan tot maximaal 85% van de begrote nettokosten van het project terugkrijgen. Het toegekende subsidiebedrag bedraagt minimaal 1.000 euro en maximaal 75.000 euro per project.

* HOE AANVRAGEN?

Je bezorgt de provincie een digitaal aanvraagdossier:

- bij voorkeur online op www.vlaamsbrabant.be/subsidies;
- per mail naar subsidiesklimaat@vlaamsbrabant.be;
- gedurende het hele jaar voorafgaand aan het toekenningsjaar, maar uiterlijk voor 1 januari van het toekenningsjaar.

* THEMA'S

Thema's die aan bod kunnen komen zijn:

- bouwen en wonen: bewust en spaarzaam;
- omgaan met ruimte, energie, water en materialen, duurzame en hernieuwbare lokale energieproductie, bijna energieneutraal bouwen, enz;
- mobiliteit: stimuleren van het fietsen, autodelen, gebruik van openbaar vervoer, terugdringen van het vervoer op basis van fossiele brandstoffen, enz;
- voeding: stimuleren duurzame voedselconsumptie, lokale voedselproductie en korte keten, verminderen van de vleesconsumptie, landbouw in de stad, enz;
- of andere thema's die bijdragen aan een klimaatneutrale en klimaatbestendige provincie.

CONTACT

subsidiesklimaat@vlaamsbrabant.be
Gunter De Ryck, 016 26 72 38

ENERGIE

”

**IN GEBOUWEN KAN
MEN TOT 30 % ENERGIE
BESPAREN MET
MAATREGELEN
DIE ZICHZELF
TERUGVERDIENEN.**

Intergovernmental Panel on Climate Change, 2015

PROJECT 1 'ENERGIEKE SCHOLEN' EDUCATIEF CENTRUM DE PADDENBROEK VZW

Naar energiezuinige schoolgebouwen

Schoolgebouwen zijn vaak decennia oud, gebouwd toen er amper sprake was van isolatienormen en energiezuinig bouwen. De wachtlijsten voor subsidies voor renovatie of nieuwbouw zijn ellenlang. Het educatief centrum De Paddenbroek in Gooik speelt daarop in met het project Energieke Scholen. 'We begeleiden scholen bij het aanpakken van hun energieverbruik', legt Kyotocoördinator Bruno Moens van De Paddenbroek uit. 'Dat begint met een meting zodat de school een goed beeld krijgt van haar energieverbruik en de grootste verbruikers. In een tweede fase pakken we dat verbruik aan door de bestaande installaties, de verwarming en het ventilatiesysteem te verbeteren. Dat levert gemakkelijk een besparing van 10 tot 15% op de energiefactuur op.'

* INVESTERING

De school zelf hoeft daar niets voor te betalen. De coöperatieve Pajopower zorgt voor de financiering van de kosten. De school betaalt deze kosten terug met het geld dat ze uitspaart op de energierekening. De winst die overblijft, gaat volledig naar de school. 'Ook de ouders van de leerlingen worden betrokken. Zij kunnen mee investeren in de energierenovatie van de school. Een rendement van 2% op deze investering is volgens ons perfect haalbaar.'

'Energieke Scholen' zit nog in de opstartfase. De Paddenbroek startte een proefproject in een school in Sint-Genesius-Rode. 'De monitoring loopt, we voeren een energieaudit uit en becijferen hoe we het energieverbruik kunnen optimaliseren. Over enkele maanden weten we hoeveel besparing onze maatregelen opleveren. Als alles loopt zoals verwacht, onttollen we het project ook in scholen in Dilbeek, Gooik en Beersel. De vraag is groot. We krijgen zelfs vragen van scholen in Leuven en ver daarbuiten.'

* ALLE SCHOLEN IN VLAAMS-BRABANT

De Paddenbroek wil dan ook op termijn alle scholen in haar werkingsgebied - vijftien gemeenten groot - doorlichten en het energieverbruik verminderen. 'En samen met andere partners ook in de andere delen van de provincie Vlaams-Brabant', zegt Bruno. 'Bijna alle schoolgebouwen komen in aanmerking. De meerderheid van de scholen werd immers gebouwd voor 1970, voor de oliecrisis.'

De Paddenbroek werkt samen met de coöperatieve EnergielD en de studentencoöperatie CORE voor de energiemonitoring in de scholen. MOS Vlaams-Brabant zorgt voor het educatieve luik, zodat de scholen het project kunnen aanwenden om in de klas rond energieverbruik en duurzame energie te werken.

 www.pajopower.be
info@pajopower.be

75.000
euro

Opstart
2015

3 jaar

1.180 ton CO₂
(verwacht)

5.800 leerlingen
4 gemeenten

5 scholen

PROJECT 2 'ZORG VOOR DUURZAME ZORG' PROFEX/PROBIS

Duurzaamheid in het woonzorgcentrum

Woonzorgcentra liggen er vaak niet wakker van hoe duurzaam ze werken. Toch levert duurzaamheid op, ook financieel. Het studiebureau Profex en zorgpartner PROBIS sloegen de handen ineen om van duurzaamheid een agendapunt te maken binnen de woonzorgcentra. 'Met enkele eenvoudige stappen kunnen ze al een mooi resultaat bereiken. Zeker op energetisch vlak. De trigger daarbij is de besparing die het hen oplevert', zegt consultant Jason Van Driessche van Profex.

* ZEVEN WOONZORGCENTRA

Profex en PROBIS onderwierpen zeven woonzorgcentra aan een audit. Die doorlichting bestond telkens uit twee luiken: het energieluik met aandacht voor het energieverbruik en mogelijke besparingsmaatregelen, en het materiaal- en middelenluik dat oplossingen aanreikt voor een efficiënt en ecologisch middelen- en materiaalbeheer.

Ondanks de vooropgestelde besparing - het luikje energie is al goed voor een besparing van 10 tot 20% - stonden de woonzorgcentra niet te trapelen om deel te nemen aan het project. 'Ook al werden de audits quasi kosteloos aangeboden, het was niet eenvoudig om geïnteresseerde centra te vinden. Vaak ontbrak hen de tijd of was er geen bevoegd persoon die dit onderwerp naar zich toe trok', stelt Jason Van Driessche vast.

* KOSTEN BESPAREN

Maatregelen met een terugverdientijd van minder dan 10 jaar bleken het meest interessant voor woonzorgcentra. Zoals bijvoorbeeld het overschakelen op een aardgascondensatieketel en ledverlichting. De energieaudits brachten ook aan het licht dat

er flink wat bespaard kon worden bij het herzien van de energiecontracten. Dat leverde hen soms enkele duizenden euro per jaar op.

Het effect op het klimaat bij een efficiënter beheer van materiaal is moeilijk te meten. Maar het is er zonder twijfel. Jason: 'Wat levert het op aan CO₂-besparing als een woonzorgcentrum de gebruikte schoonmaakmiddelen onder de loep neemt en de aankoop beperkt tot drie standaardproducten? Minder verpakking en minder transport, dus ook minder CO₂.'

 www.profex.be
kvdb@unitedexperts.be

43.250
euro

Afgerond

2 jaar

1.509.305 kWh
(verwacht)

1.018 kamers
gescand
7 duurzaamheidsaudits

Overtuig het bestuur

Wil je een organisatie overtuigen om te investeren in duurzaamheid? Zorg dan dat de leidinggevenden of de leden van de raad van bestuur mee zijn. Zij moeten de kar trekken en de medewerkers motiveren. Heb je de leiding niet mee, dan krijg je de rest ook niet mee.

PROJECT 3 'WARMTE KOESTERBUURTEN' VZW DE PADDENBROEK
PROJECT 4 'KYOTO IN DE WIJK' 3WPLUS

De Kyotomobiel komt naar je toe

Met een infoavond over energiebesparing en duurzaam wonen bereik je lang niet alle mensen. 'Vaak alleen mensen die al interesse hebben in het onderwerp en zelf stappen hebben genomen', zegt Bruno Moens, coördinator van het project 'Warme koesterbuurten'. 'Daarom bedachten we de Kyotomobiel die naar de wijken toe gaat en ook de mensen bereikt die niet met het klimaatverhaal bezig zijn.'

De Kyotomobiel van De Paddenbroek rijdt uit sinds 2015. Momenteel doorkruist de mobiel de gemeenten Beersel, Dilbeek, Halle en Gooik met onpartijdig advies over duurzaam wonen. 'Eén wijk per gemeente, waar de Kyotomobiel telkens een maand blijft staan en dan doorreist naar de volgende wijk', zegt Bruno. 'Telkens opnieuw, tot elke wijk vijf keer het bezoek van de Kyotomobiel heeft gekregen. In totaal bereikten we op deze manier al een duizendtal mensen. Daarvan kozen er 240 voor een persoonlijk begeleidingstraject en al 96 gezinnen hebben tot nu toe hun woning energetisch zuiniger gemaakt.' Dat traject kost de inwoner amper 20 euro. Een expert voert een energiescan uit in de woning en begeleidt de bewoners stap voor stap bij de uitvoering van de energiemaatregelen.

* EEN TWEDE KYOTOMOBIEL

In 2016 kreeg de Kyotomobiel er een broertje bij. De Paddenbroek hielp de vzw 3Wplus om ook een Kyotomobiel in te richten. De mobiel van 3Wplus rijdt door Asse, Grimbergen, Kampenhout, Londerzeel, Opwijk en

Zemst. 'Onze Kyotomobiel doet 26 wijken aan in deze gemeenten', zegt Thijs Stegen van 3Wplus. 'We werken zo laagdrempelig mogelijk. We willen dat iedereen zich welkom voelt en met al zijn vragen bij ons terecht kan. De Kyotomobiel heeft ook een sociale functie. Mensen van de wijk komen langs voor een babbel en ontmoeten er elkaar. We versterken deze sociale rol met startmomenten en wijkdrinks voor alle buurtbewoners.'

* NAAMBEEKENDHEID GROEIT

De eerste weken van het project waren de inwoners terughoudend, stelde Thijs Stegen vast. 'Het kostte wat tijd om het vertrouwen te wekken. Maar onze naambekendheid is intussen gegroeid. De eerste zeven maanden hebben we ongeveer 250 bezoekers over de vloer gehad. Daarvan startten een zeventigtal bewoners een begeleidingstraject, nog eens 35 zijn in aanvraag. Dat kost bij ons 40 euro. We hopen dat we over een periode van drie jaar 440 begeleidingstrajecten kunnen opstarten. De cijfers van het Vlaams Energieagentschap gaan uit van een CO₂-besparing van 2,5 ton

Wek interesse

Met infoavonden en workshops bereik je vaak mensen die zich het klimaatverhaal aantrekken. Wie de tijd niet heeft of zich gewoon niet interesseert in duurzaamheid, blijft er weg. Denk daarom aan raakpunten: hoe kan je deze mensen toch bereiken? Wat interesseert hen en trekt hen wel over de streep? Probeer aansluiting te vinden bij bestaande activiteiten en organisaties en breng daar het thema klimaatneutraliteit binnen.

per woning. Ons doel is dus een jaarlijkse besparing van 1.100 ton CO₂. We volgen de besparingen voor elke woning op en vergelijken die elk jaar met onze vooropgestelde doelen.'

* KLIMAATPRIJS

De Kyotomobielen zijn een echt succesverhaal. Bruno Moens plant nog een derde en zelfs vierde Kyotomobiel in de Groene Gordel. En met partners in de regio Leuven en het Hageland zijn er plannen om ook daar te starten. Het idee bleef op Vlaams niveau niet onopgemerkt: op 1 december 2016 werd de Kyotomobiel laureaat van de Vlaamse Klimaatprijs.

i www.pajopower.be
info@pajopower.be

www.3wplus.be
kyotoindewijk@3wplus.be

**50.000 euro en
75.000 euro**

**Opstart 2014
en 2015**

3 jaar

**800 ton CO₂
3.300 ton CO₂ (verwacht)**

**1.213 bezoekers
10 gemeenten**

**310 begeleidings-
trajecten
96 effectieve
renovaties**

PROJECT 5 'JouleBOULEVARD' CORE

PROJECT 5/36 'JouleBOULEVARD' CORE

'Meten is weten'

17

Als grote bedrijfsgebouwen energiebesparende maatregelen nemen, zie je meteen resultaat. Ook op de energiefactuur. 'Dat creëert een markt voor bedrijven die zich specialiseren in energiebesparing', zegt Lenn Coussement van de studentencoöperatie CORE uit Leuven. 'Maar wie trekt zich het lot aan van kleine ondernemingen? De haarkapper, het restaurant of de kledingwinkel? Wij geloven dat veel kleintjes een groot verschil kunnen maken.'

Daarom startte CORE het project Jouleboulevard in Leuven. 'Meten is weten', stelt Lenn. 'We installeren in de deelnemende Leuvense handelszaken meters die het verbruik van water, gas en elektriciteit verzamelen. De zaakvoerder krijgt overzichtelijke, gemakkelijk te begrijpen rapporten waar hij zelf mee aan de slag kan

om energie te besparen.' Dat doet CORE samen met de partners Efika Engineering, EnergieID, Leuven 2030, Unizo en Proximus.

De horecazaken in de Munstraat kregen als eerste een meter. Het leverde al snel een gemiddelde besparing van liefst 10% op. 'Als onze methode uitgebreid is getest in de Leuvense handelszaken en op punt staat, kunnen we ze uitrollen naar andere steden en regio's in Vlaams-Brabant.'

i www.thinkcore.be
lenn.coussement@thinkcore.be
ruth.hubrechts@thinkcore.be

64.094
euro

Opstart
2016

2 jaar

**PROJECT 6 'DEMOWONING ENERGIEVRIENDELIJK & GEZOND (T)HUIS'
LOGO OOST-BRABANT EN IGO**

Rondreizende demowoning geeft energie- en woontips

Hoe maak je je huis met enkele eenvoudige en praktische maatregelen energie-riendelijker en gezonder? Daarvoor ga je gewoon even langs in de demowoning 'Energievriendelijk & gezond (t)Huis' van Logo Oost-Brabant en IGO.

'Uit praktijkervaringen weten we dat veel mensen de boodschap "isoleer en ventileer" maar moeilijk vatten', zegt Annelies Van Roey, medisch milieukundige van Logo Oost-Brabant. 'Bijna 15% van de totale Vlaamse broeikasgasemissie wordt uitgestoten door huishoudens. Isoleren reduceert het energieverbruik. Maar ventileren is ook nodig, anders stapelen ongezonde stoffen zich op in de woning en vormt er zich vocht en schimmel. Met gezondheidsrisico's tot gevolg.'

De demowoning informeert en sensibiliseert de bezoekers op een laagdrempelige manier. Met heel herkenbare situaties en demonstraties leren ze over energie-onvriendelijke en ongezonde situaties. De mensen krijgen praktische tips waarmee ze meteen in hun eigen woonomgeving aan de slag kunnen. Heel eenvoudige dingen, zoals lichten doven, elektrische toestellen uitzetten of ventilatieroosters openen. Ook kleine en grote investeringen komen aan bod.

* TIEN DEMOWONINGEN

De woning reist drie jaar lang naar tien locaties in het werkingsgebied van IGO en Logo Oost-Brabant. Zo landde het project al in Geetbets, Tienen, Landen, Tremelo, Diest en Leuven. De woning is er vrij te bezoeken op

bepaalde dagen of in groep op afspraak. 'Het is een uitdaging om telkens een geschikt pand te vinden om de demowoning in onder te brengen', zegt Annelies Van Roey. 'En om de juiste partners te vinden.'

* 308.910 KG CO₂

Logo Oost-Brabant becijferde de CO₂-besparing die de demowoningen kunnen opleveren. 'We verwachten minstens 300 bezoekers per demowoning voor de rondleiding. We vermoeden dat de bezoekers door gedragsverandering 1% minder energie zullen verbruiken in huis. We zetten ook in op maatschappelijk en financieel kwetsbare groepen en streven ernaar om bij 10% van de bezoekers aan huis een gratis energiescan uit te voeren. Dat levert telkens gemiddeld een energiebesparing van 10% op. Rekening houdend met het gemiddelde energieverbruik per gezin, levert een demowoning dus een CO₂-besparing van 30.891 kg op. Of een totale besparing van 308.910 kg voor de tien demowoningen.'

 demowoning.igo.be
karin.kuipers@igo.be
annelies@logo-oostbrabant.be

61.257
euro

Opstart
2015

3 jaar

308.910 CO₂
(verwacht)

2.314 bezoekers
10 gemeenten

10
demowoningen

PROJECT 7 'SAMEN ENERGIEK - WARMING UP HOMEPARTY' BEWEGING.NET

Homeparty met duurzaam verbouwadvies

Beweging.net geeft het concept van een homeparty een heel andere invulling. Zonder plasticen potjes of andere huishoudspullen, maar met duurzaam verbouwadvies. Eenvoudig maar doeltreffend.

'Een homparty duurt ongeveer drie uur en bestaat uit drie onderdelen', legt Sofie Neyens van Beweging.net uit. 'Onze vrijwillige lesgever evalueert eerst het energieverbruik van de bewoners op basis van recente energiefacturen en metingen. Vervolgens trekt hij of zij met een warmtecamera door de woning, samen met de bewoners en deelnemers. De camera registreert energieverliezen die met het blote oog niet te zien zijn. Die beelden zijn de basis voor een diepgaander verbouwadvies dat wordt gegeven door een deskundige van het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Bouwen.'

Niet alleen de bewoners, ook de aanwezige gasten leren uit de tips die ze krijgen. Vaak doen kleine acties, zoals het sluipeverbruik aanpakken, meteen de elektriciteitsfactuur dalen. Ook grote ingrepen komen aan bod. 'Daarvan staat het isoleren van de warmwaterleidingen met stip op één', zegt Sofie.

* LAAGDREMPELIG

Beweging.net en het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Bouwen gaan heel laagdrempelig te werk. Zonder ingewikkelde rapporten of constructies met gespecialiseerde firma's. 'We mikken vooral op oudere woningen die slechter geïsoleerd zijn. In samenwerking met de gemeenten doen we extra moeite om mensen te bereiken die sociaal zwakker zijn. Voor de

bekendmaking van het project doen we ook beroep op de partnerorganisaties van ons netwerk, zoals KWB en Okra, om een zo ruim mogelijke publiek te bereiken.'

* 500 MENSEN

Het klimaatproject ijvert voor een energiebesparing van 6 ton CO₂ per gezin. Beweging.net en het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Bouwen willen 500 mensen bereiken in honderd woningen, dus gemiddeld vijf deelnemers per homeparty. De homeparty's vinden plaats in de gemeenten Meise, Merchtem, Oud-Heverlee, Bierbeek, Zaventem, Leuven, Zemst, Bertem, Beersel, Zoutleeuw, Asse, Scherpenheuvel, Sint-Genesius-Rode, Bekkevoort, Liedekerke, Linter, Grimbergen, Wezembeek-Oppem, Diest en Opwijk.

De gemeentebesturen worden betrokken. 'We vragen hen de informatie over de lokale energieprijzen in de deelnemersmapjes van de party's te steken en sporen hen aan om de methodiek van de thermografie kenbaar, betaalbaar en toegankelijk te maken', zegt Sofie Neyens. 'Om dit verder uit te werken, organiseren we nog een vervolgtijdstip.'

i www.beweging.net/brussel-halle-vilvoorde
sophie.neyens@beweging.net
eddy.vandeneede@beweging.net

50.000
euro

Opstart
2014

3 jaar

255 ton CO₂

680 deelnemers
17 gemeenten

85 woningen

TIPS

Wees concreet!

'Maak je actie zo concreet mogelijk', geeft Sofie Neyens van Beweging.net als tip. 'De grote omvattende beschouwingen uit gespecialiseerde bladen of van gerenommeerde sprekers bereiken veel mensen niet. Als je vertrekt vanuit herkenbare vaststellingen voor de man in de straat, lukt het wel. Hoeveel verbruiken ze? Hoeveel betalen zij ervoor? Dat interesseert hen.'

Heb geduld!

Verwacht niet meteen grote resultaten van je klimaatcampagne. 'Kleine energiemaatregelen zijn snel genomen, maar grote investeringen zoals nieuwe dakisolatie duren langer. Enerzijds moeten mensen er het voordeel van inzien voor zichzelf en het milieu. Anderzijds moeten ze het ook financieel aankunnen.'

PROJECT 8 'WIJKRENOVATIE' STAD LEUVEN

Isolatie voor de hele wijk

Met het project Leuven 2030 streeft de stad naar een klimaatneutrale samenleving, samen met partners en de hele stadsgemeenschap. 'Uit een nulmeting blijkt dat meer dan 60% van de CO₂-uitstoot afkomstig is van gebouwen', vertelt Geert Vanhorebeek, adviseur duurzaamheid van de stad Leuven. 'Leuven telt niet alleen veel kantoren, universiteitsgebouwen en ziekenhuizen, maar ook heel wat oudere woningen. Wil de stad klimaatneutraal worden, moeten we de energievraag in gebouwen fors terugdringen. Hoe? Door onder meer de inwoners te stimuleren en ondersteunen om hun woning energiezuinig te maken.'

* SCHAALVOORDELEN

Isoleren dus! Maar veel inwoners schrikken terug voor de investering, of halen organisatorische of technische argumenten aan als hinderpaal. De stad Leuven wil deze hinderpalen wegnemen met een collectieve renovatie van woningen. 'In homogene wijken laten we de woningen hetzelfde isolatieparcours doorlopen. Een renovatiebegeleider van IGO begeleidt de audits, maakt bestekken voor aannemers en verzorgt de communicatie naar de inwoners. Zo neemt hij veel drempels weg.'

Na een bevraging selecteerde de stad drie wijken. In de wijk Bavenhof-Poelstraat lichtte de vzw Dialoog een type-woning grondig door, met een raming van de kostprijs van een renovatie en de energie-impact. In de wijken Bosmanslaan en Partisanenstraat bezochten studenten van de KU Leuven telkens een twintigtal woningen voor een meer persoonlijke audit. De bewoners van twintig woningen in elke wijk kregen ook een korte vragenlijst voorgelegd. Met de resultaten op zak, zocht de renovatiebegeleider aannemers en maakte hij duidelijke prijs-

afspraken. De bewoners kregen richtprijzen voor alle mogelijke ingrepen, van spouwmuurisolatie, zoldervloerisolatie, luchtdichtheidswerken tot een volledig D-ventilatiesysteem.

* 'EEN BEWEGING OP GANG KRIJGEN'

De eerste renovaties zijn intussen een feit, maar dat betekent niet dat het project wordt afgerond. Integendeel, met de resultaten van de renovaties wil de stad nog meer inwoners overtuigen om in te stappen. 'Daarvoor starten we een campagne', stelt Geert. 'Zo willen we een hele beweging op gang brengen.'

De proefprojecten in de drie wijken leverden de stad ook inzichten op over de aanpak. 'Die sturen we bij. Met een meer vraaggestuurde aanpak en samen met actieve ambassadeurs in wijkverenigingen of buurtcomités hopen we veel meer wijkrenovaties te realiseren.'

 www.leuven2030.be
geert.vanhorebeek@leuven.be

50.000
euro

Afgerond

2 jaar

650 bevroegden

3 wijken

”

**GAZONBODEMS IN
DE VLAAMSE TUINEN
KUNNEN SAMEN
901.712 TON KOOLSTOF
MÉÉR OPSLAAN DAN
ZE NU DOEN.**

Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, KULeuven, 2015

PROJECT 9 'SAMEN STERKER OP DE AKKER' VZW PPO.BE

Twee gewassen door elkaar op het veld

Op een veld in Mollem zaaide de vzw PPO.be een mengsel van wintertarwe en camelina sativa. Met succes, de tarwe en de camelina groeiden netjes door elkaar. Met het proefveld wilde de vzw PPO.be - die hernieuwbare energie promoot - de voordelen van de mengteelt aantonen.

* BIOBRANDSTOF

'Uit camelina wordt olie gewonnen die kan gebruikt worden als biobrandstof, legt voorzitter Martina Hülsbrinck van PPO.be uit. 'Die kan de boer zelf gebruiken als brandstof voor zijn tractor of verkopen op de lokale markt. Dat betekent dus minder fossiele brandstof, en dat is goed voor het klimaat. Van het restproduct van de plant worden eiwitrijke koeken gemaakt die gebruikt worden als veevoer. En het stro van de plant dient als biomassa voor grondbemesting. Door de juiste teelten te combineren kan de landbouwer dus tijd, brandstof, kunstmest en bestrijdingsmiddelen besparen.'

De landbouwer én het milieu winnen erbij. Toch wordt de landbouwtechniek amper toegepast. 'Omdat de techniek gewoon te weinig gekend is', zegt Martina. Met de resultaten van het proefveld en infoavonden voor landbouwers, wil de vzw hieraan verhelpen.

* BLOEMENWEIDE

De landbouwers die de mengteelt met de steun van PPO.be toepassen, zijn verbaasd over het resultaat. 'Een landbouwer vertelde me dat hij nog nooit zoveel bijen en andere insecten op zijn akker had gezien. Het veld was echt een attractie in de buurt geworden. Eén grote bloemenweide leek het wel. Er groeiden niet twee, maar zes verschillende plantensoorten door elkaar. Gelukkig stak het hoofdgewas boven de andere planten uit zodat het netjes kon worden afgesneden door de pikdorser.'

Er is nog meer onderzoek nodig, beseft de voorzitter. 'Dit was een klein project met beperkte middelen. Om dit op grotere schaal toe te passen, is er meer nodig. Zoals aangepaste landbouwmachines. Dit vraagt tijd en vooral overtuigde mensen. Maar in de eerste plaats moeten de landbouwers de opkomende planten tussen hun gewassen als nuttige planten beschouwen. Het zijn bijkruiden die een taak te vervullen hebben.'

 www.ppo.be
martina@ppo.be

22.620
euro

Opstart
2015

2 jaar

1,35 kg CO₂
/bewerking

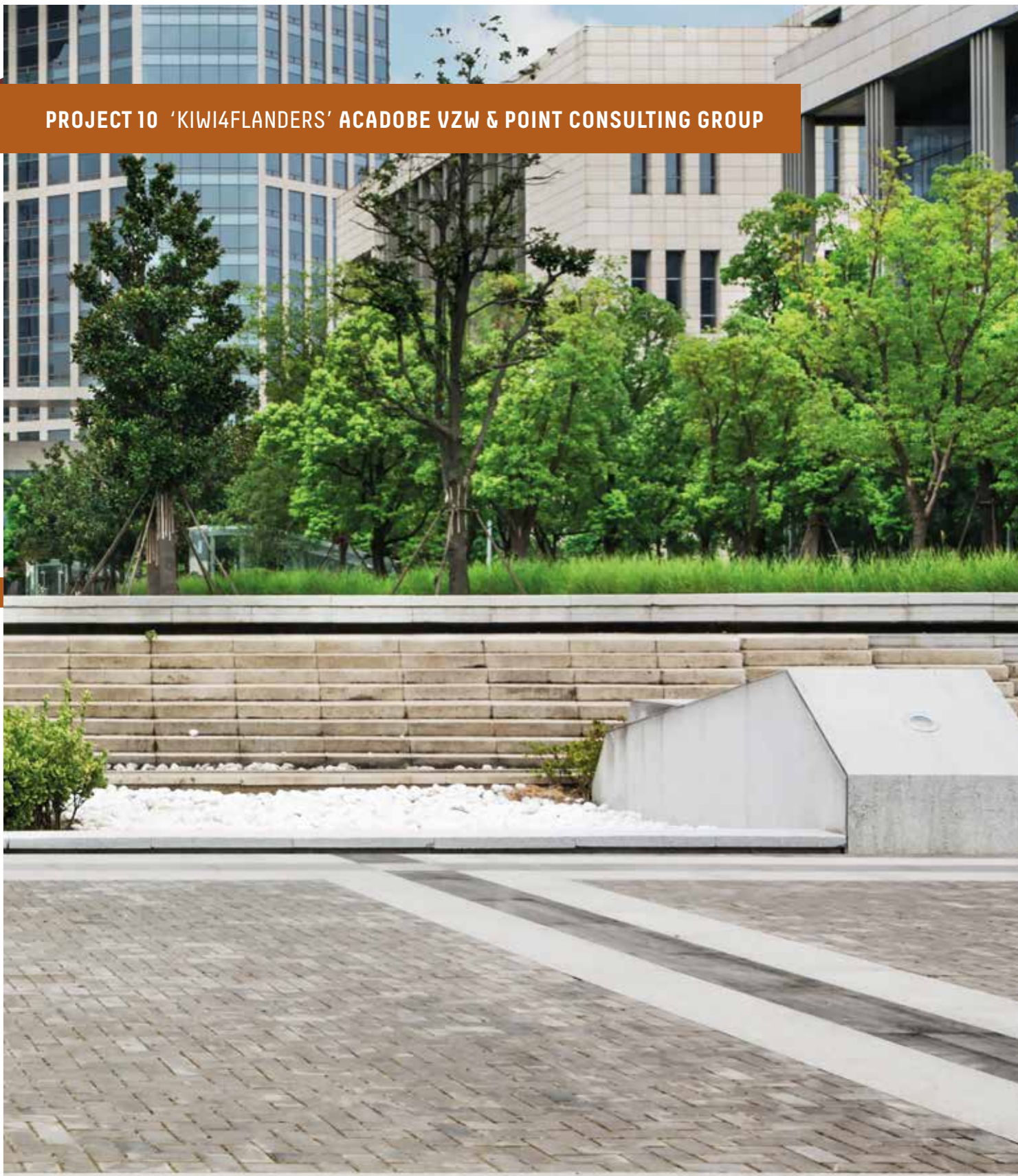

5 boeren

9,25 ha
mengteelt

PROJECT 10 'KIWI4FLANDERS' ACADOBE VZW & POINT CONSULTING GROUP

Groene bedrijventerreinen

De open ruimte op onze bedrijventerreinen kan een stuk slimmer en duurzamer ingericht worden. Goed voor het klimaat, en de bedrijven wapenen er zich bovendien mee tegen de gevolgen van de klimaatopwarming. 'Meer groen tussen en rond bedrijfsgebouwen, betekent meer natuurlijke isolatie en ventilatie', zegt Koen Sips van Point Consulting. 'Het zorgt er ook voor dat het regenwater beter wordt opgevangen en afgevoerd.'

Vzw Acadobe en Point Consulting Group verzamelden een rits projectpartners rond zich, zoals het netwerk Cycloop, de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Vlaams-Brabant, VOKA, Interleuven en de regionale landschappen Noord-Hageland en Groene Corridor. Samen organiseren ze info- en netwerksessies voor de bedrijven en bedenken ze duurzame groenoplossingen in ontwerp ateliers. 'We werken enkele concrete praktijkvoorbeelden uit die inspelen op klimaatadaptatie en het versterken van de biodiversiteit', zegt Koen Sips. 'Zo tonen we andere bedrijven wat er allemaal mogelijk is op hun terrein.'

i www.point-consulting.be
info@point-consulting.be
acadobevzw@gmail.com

**56.426
euro**

**Opstart
2016**

2 jaar

**6 bedrijven-
terreinen**

”

**DOOR IN TE ZETTEN OP
KERNVERSTERKING GAAT
ER MINDER ENERGIE
VERLOREN, WORDT DE AUTO
OVERBODIG EN WORDEN
COLLECTIEVE ENERGIENETTEN
HAALBAAR EN BETAALBAAR.**

Tie Roefs, 2016

**PROJECT 11 'KERNVERSTERKING ALS RECEPT VOOR EEN KLIMAATNEUTRAAL
VLAAMS-BRABANT' BOND BETER LEEFMILIEU**

Een receptenboek voor kernversterking

'Bond Beter Leefmilieu wil dat iedereen in Vlaanderen goed leeft zonder te wegen op het milieu, de natuur of onze gezondheid'. Zo eenvoudig klinkt de langetermijnvisie van BBL. Hoe wil de organisatie daartoe komen? Met vijf bouwstenen: het gebruik van energie, voeding, grondstoffen, ruimte en mobiliteit moet helemaal anders. Het project 'Kernversterking' focust op de bouwsteen ruimte.

* RUIMTELIJKE WANORDE

'De ruimtelijke wanorde ligt mee aan de basis van onze hoge uitstoot aan broeikasgassen', zegt projectverantwoordelijke Jessika De Lille. De cijfers spreken voor zich: Vlaanderen is de meest verkavelde regio van Europa en heeft - na Monaco en Vaticaanstad - de grootste verharde oppervlakte per vierkante meter ter wereld. De Belgische huizen hebben met 175 m² de grootste gemiddelde bewoonbare vloeroppervlakte en Vlaanderen heeft het dichtste weggennet van Europa. Bovendien is Vlaams-Brabant de meest dichtbevolkte en dichtbebouwde provincie van ons land.

De gevolgen? 'Mobiliteitsproblemen, onbetaalbare nutsvoorzieningen, energielurpende alleenstaande gebouwen, daling van de biodiversiteit, vereenzaming', somt Jessika De Lille op. 'Bovendien neemt het aantal inwoners in Vlaams-Brabant toe met 7.000 nieuwe inwoners per jaar. We staan voor de uitdaging om deze nood aan extra woongelegenheden in te vullen zonder bijkomende impact op de CO₂-uitstoot. Daarvoor is duurzame kernversterking nodig: sterke en dichte, maar leefbare kernen waar de functies wonen, werken en recreëren zo veel mogelijk gemengd

zijn, waar de omgevingskwaliteit hoog is en waar het aangenaam vertoeven en verkeersveilig is. Leefbare kernen die ook kindvriendelijk, groen en in nabijheid van lokale voedselproductie zijn.'

* WORKSHOPS

Hoe komen we daar? Het is vooral de taak van de gemeenten en hun inwoners, verenigingen en bedrijven om de kernversterking in de praktijk te brengen. Na een publieke startdag organiseerde Bond Beter Leefmilieu een reeks workshops voor gemeentelijke mandatarissen en ambtenaren. Externe experts gaven tekst en uitleg bij goede voorbeelden van klimaatvriendelijke kernversterking uit binnen- en buitenland. 'Samen met de expert en de gemeenten ontwikkelden we een reeks werkbare 'recepten'. Dat zijn maatregelen die elke gemeente kan nemen, stap voor stap uitgelegd.' BBL bundelde alle recepten in een receptenboek als nuttige handleiding voor elke gemeente die aan kernversterking werkt. Het boek is online raadpleegbaar.

 www.bondbeterleefmilieu.be
www.kernversterking.be
jessika.de.lille@bbblu.be

**50.000
euro**

Afgerond

2 jaar

170 deelnemers

**30
aanbevelingen**

”

**CIRCULAIRE ECONOMIE
ZOU TEGEN 2030
2,3 MILJARD EURO
BIJKOMENDE
TOEGEVOEGDE WAARDEN
KUNNEN GENEREREN.
DIT KOMT NEER OP 27.000
NIEUWE JOBS.**

PROJECT 12 'DUURZAAM BEGINT IN DE WIEG' DE BAKERMAT

Baby op komst? Kies ecologisch!

Een baby op komst? Dan sta je als gezin voor veel keuzes. Niet alleen over de naam voor het kindje, maar ook over kleding, verzorging, voeding en vervoer. De Bakermat - een expertisecentrum rond kraamzorg - helpt jonge gezinnen te kiezen voor duurzame en ecologische oplossingen.

'Tijdens de eerste maanden van het project hebben we vooral informatie verzameld', zegt Ann Suetens van De Bakermat. Daarvoor rekende de vereniging op partners als Doekjes en Broekjes die informatie leverde over wasbare luiers, wasbare billendoekjes en alles wat daarbij komt kijken. Mobiel 21 reikte duurzame mobiliteitsoplossingen aan voor gezinnen met baby's en jonge kinderen. Ook organisaties als MamAditi en My Fair Baby waren dankbare bronnen van informatie. 'We hebben al deze nuttige informatie verspreid via onze website en sociale media, en doken met onze infostand op tal van evenementen op. We organiseerden ook dertien workshops, vooral voor professionele zorgverleners die dan op hun beurt ecologische keuzes maken in hun dagelijkse zorg voor jonge gezinnen.'

* BILLENDOKJES

De Bakermat wil alle sociale lagen van de bevolking bereiken en benadrukt dat kiezen voor duurzaamheid niet alleen ecologisch maar ook economisch oplevert. 'Het zelf maken van vochtige snoeten- en billendoekjes was populair bij de jonge ouders', zegt Ann Suetens. 'Deze doekjes zijn veel beter voor het milieu dan gekochte wegwerpdoekjes. Je kan ze maken van toilet papier dat veel gemakkelijker

afbreekbaar is dan de doorsnee wegwerpdoekjes. Bovendien zijn de stoffen die worden toegevoegd aan de kant-en-klaar gekochte doekjes heel schadelijk voor jonge baby's.'

* EEN TON LUIERS

Hoeveel effect het project heeft op onze CO₂-uitstoot, valt maar moeilijk te meten. 'Maar wie wasbare luiers gebruikt, spaart per baby een ton aan afval uit. Bovendien hebben de gedragsveranderingen een effect op lange termijn. Als je als ouder investeert in een goede fiets waarmee je veilig je baby'tje vervoert, dan zal je die fiets ook gebruiken als je kindje al op zijn eigen fiets rijdt. De kinderen zullen bovendien duurzame vervoerskeuzes vanzelfsprekend vinden als ze volwassen zijn.'

 eck.debakermat.be
ann.suetens@debakermat.be

Veranker je project

De Bakermat leidt vrijwilligers op om de workshops en infostand voort te zetten, ook als het klimaatproject is afgelopen. 'Zo proberen we onze inspanningen te verankeren in de vaste werking van andere organisaties zodat de kennis en informatie niet verloren gaat', zegt Ann Suetens van De Bakermat.

**50.000
euro**

**Opstart
2014**

3 jaar

**1 ton CO₂
(verwacht)**

**5 proefgezinnen
(verwacht)**

PROJECT 13 'GEKNIPT VOOR DE TOEKOMST' - VZW ECOLIFE

Milieuvriendelijke kappers

Een wasbeurt bij de kapper kost gemiddeld 18 liter water. Een spoeling voor een kleuring zelfs 36 liter. Alle shampoos en andere haarproducten verdwijnen met het water mee door de afvoer en hebben dus een impact op ons milieu. En wat met het (haar)afval? De kapper staat dus voor flink wat milieu-uitdagingen. Bovendien heeft het kapsalon een belangrijke sociale functie, want we moeten allemaal wel eens naar de kapper. Potentiële klimaatambassadeurs dus, dachten ze bij de vzw Ecolife. De vzw is een maatschappelijke milieuorganisatie die streeft naar een duurzame wereld.

Ecolife sloeg de handen ineen met de Belgische kappersfederatie UBK en UNIZO regio Vlaams-Brabant & Brussel. 'Met dit project willen we kappers bewust maken van hun milieu-uitdagingen en oplossingen aanreiken', zegt Bruno Verbeeck, directeur van Ecolife. 'Kappers zijn echte doeners. Daarom willen we hen ondersteunen met heel praktische tips en laagdrempelige, visuele en aantrekkelijke instrumenten. Die helpen niet alleen het milieu, maar ook de gezondheid van de kapper én de kapperszaak.'

* PILOOTKAPPERS

Ecolife kreeg hulp van zeven kappers uit Liedekerke en Leuven, en twee scholen met de opleiding haartooi/haarzorg: KTA Liedekerke en Sint-Jozefinstituut Leuven. Projectcoördinator Ans Rossy van Ecolife: 'We werkten bottom-up: elk salon vulde op onze vraag een checklist in. Hun informatie over wat beter kon hebben we verwerkt in praktische fiches.' Op deze fiches vinden kappers tips en weetjes rond de thema's afval, water,

energie, producten en medewerkers. De fiches staan gratis op de website van de Belgische kappersfederatie UBK, onder de weblink 'Geknipt voor de toekomst'.

Ecolife maakte ook communicatiehulpmiddeltjes voor in het kapsalon, zoals stickers en memobriefjes waar de klanten hun eigen tips op kunnen noteren. Kleine dingen die het gesprek in het kapsalon leiden naar milieumaatregelen en het klimaat. Voor scholen ontwikkelde Ecolife een workshop die de toekomstige kappers confronteert met de milieu-uitdagingen waar ze voor staan. Ook OVAM toonde belangstelling voor het project en lanceerde een poster over het sorteren van de verschillende afvalsegmenten in de kapperszaak.

 www.coiffure.org/nl
ans.rossy@ecolife.be

37.500
euro

Afgerond

2 jaar

7 kapperszaken
2 scholen

PROJECT 14 'POP-UP RECYCLAGEPARK' INCOVO (I.S.M. INTERZA, INTERRAND, ECOWERF EN HAVILAND)

Het recyclagepark komt naar je toe

Sociaal zwakkere groepen gaan niet snel naar een recyclagepark. De afval-intercommunes Interza en Incovo werken met afvalstewards en communicatiemedewerkers om deze moeilijke doelgroepen te bereiken. Met dit klimaatproject gaan ze nog een stap verder: ze brengen het recyclagepark tot bij de doelgroep.

'We legden eerst ons oor bij onze doelgroep te luisteren en organiseerden overlegmomenten', zegt Jan Buysse, secretaris-directeur van Incovo. 'Een afvalcoach informeerde er naar hoe de doelgroep met afval omgaat en polste naar manieren om die afvalhoeveelheid te verminderen.' Zo groeide het idee van een pop-up recyclagepark waar mensen niet alleen met hun afval terecht kunnen, maar ook een woordje uitleg krijgen over hoe ze op een duurzame manier met hun afval kunnen omgaan.

* TWEE PROEFOPSTELLINGEN

De eerste twee pop-up recyclageparken verzezen in Vilvoorde: in de Parkstraat en op het Vilvoords Haardplein. Ze dienden als proefproject en werden nadien stevig geëvalueerd. 'De pop-up op het Vilvoords Haardplein verliep rustig en goed. Maar in de Parkstraat was de opkomst veel groter dan verwacht. We werden het slachtoffer van ons eigen succes, de chaos was te groot. Het gebrek aan controle werkte sluijkstorten in de hand', aldus Jan Buysse.

Toch werd er op beide locaties veel afval opgehaald. In de Parkstraat ging het onder meer om 1.080 kg groot vuil, 2.800 kg hout, 2 m³ harde plastics, maar jammer genoeg ook om

1.580 kg sluikaafval. Op het Vilvoords Haardplein was er geen sluikaafval, wel 1.040 kg groot huisvuil, 4 m³ papier, 9 m³ hard plastic en 640 kg hout. Uit een bevraging bleek dat het initiatief erg gesmaakt werd: 45% van de ondervraagden was voordien nog nooit op het recyclagepark geweest. De grootste reden daarvoor was het gebrek aan een wagen.

Intussen organiseerden de initiatiefnemers samen met andere afval-intercommunes, OCMW's, Riso Vlaams-Brabant, De Kringwinkel en sociale woningmaatschappijen al pop-up recyclageparken in Vilvoorde, Zaventem, Wezembeek-Oppem, Dilbeek, Halle, Tervuren en Leuven.

 www.incovo.be
coordinator@incovo.be

Communiceer!

Het vraagt veel tijd om elke partner op dezelfde lijn te krijgen bij samenwerkingsverbanden. Niet iedereen is immers meteen mee met het klimaatverhaal. Investeer daarom voldoende tijd in communicatie. Herhaal bij elke gelegenheid de doelstellingen van het project.

**60.000
euro**

**Opstart
2015**

3 jaar

363 kg CO₂

418 bezoekers

**7.140 kg
ingezameld afval**

PROJECT 15 'HOUT VAN HET DIJLELAND'
AGROBEHEERCENTRUM ECO²

Biomassa uit eigen streek

Hout is een duurzame, hernieuwbare brandstof maar de houtige brandstoffen - pellets, houtsnippers, briketten - komen vaak van de andere kant van de wereld. Nochtans levert het onderhoud van typische landschapselementen als houtkanten, holle wegen, knotwilgen bruikbaar resthout op, in eigen streek nog wel. 'Het beheer van houtkanten is duur', zegt regio-coördinator Joost-Pim Balis van Agrobeheercentrum Eco². 'Maar als we het resthout kunnen valoriseren als brandstof voor kleinschalige biomassaketels, creëren we een meerwaarde.' Een duidelijke win-winsituatie.

Met het project 'Hout van het Dijleland' test Agrobeheercentrum Eco² de mogelijkheden uit. 'De gemeente Bierbeek verwarmt haar nieuw gemeentehuis met een biomassaketel. De houtsnippers worden nu nog aangekocht, maar wij onderzoeken of deze snippers niet uit het eigen landschap kunnen komen. De CO₂ die bij de verbranding vrijkomt, wordt terug opgenomen door de fotosynthese van de houtkanten die we onderhouden.'

Het project is een voortraject dat de haalbaarheid onderzoekt en de houtkanten in het Dijleland inventariseert. Twee keer per jaar organiseert Agrobeheercentrum Eco² een stuurgroepvergadering met landbouwers, de natuursector, het Regionaal Landschap, gemeenteambtenaren, OVAM, VLM en de Bosgroep.

i www.agrobeheercentrum.be
joostpim.balis@agrobeheercentrum.be

74.647
euro

3 jaar

Opstart
2015

7,5 ton
houtsnippers
32 km houtkanten

PROJECT 16 'SIMPLIFY LIFE'
NETWERK BEWUST VERBRUIKEN

Het kan eenvoudiger

Netwerk Bewust Verbruiken riep de maand december uit tot December Geefmaand. 'We riepen iedere Vlaams-Brabander op om ongebruikte spullen weg te geven en daarmee iemand anders blij te maken', legt Eva van Velzen van Netwerk Bewust Verbruiken uit. 'Dat kon heel concreet door een geefkast in te richten in je bedrijf, vereniging of wijk. In een geefkast kan iedereen spullen leggen die hij niet meer nodig heeft en er andere spullen uitnemen.' Via de website kon je een opstartpakket voor je eigen geefkast vragen. Met als extraatje een wedstrijd waarbij je een nieuwjaarsontbijt of workshop kon winnen.

December Geefmaand was maar één van de initiatieven in het kader van het project Simplify Life. Met workshops, een communicatie- en mediacampagne en een grootschalige inspiratiedag op 12 februari in Ternat, promoot Simplify Life een eenvoudigere levensstijl. 'We doen dit op vlak van vrije tijd, mobiliteit, wonen, voeding en consumeren. We zetten mensen aan om meer te delen, ruilen, repareren, dingen zelf te maken en duurzame initiatieven op te zetten in de buurt.' Netwerk Bewust Verbruiken werkt daarvoor samen met KVLV, Femma, Archeduc, Autopia, Samenhuizen en andere deelorganisaties.

i www.simplifylife.be
eva@bewustverbruiken.be

52.515
euro

Opstart
2016

2 jaar

85 deelnemende
organisaties
369 deelnemers

1.000
uitgebrachte
stemmen

PROJECT 17 'LOW IMPACT EVENTS' VZW WERELDFEEST LEUVEN

Festivals zonder ecologische voetafdruk

Het Leuvense Wereldfeest lokt elk jaar 10.000 tot 15.000 bezoekers. Bij zo'n feest horen nu eenmaal verplaatsingen, afval, vrachtovervoer, catering en energieverbruik. Toch doet deze Nood-Zuidbeweging er alles aan om het feest zo duurzaam mogelijk te organiseren. 'We willen het eerste Low Impact Event van Vlaanderen worden en onze ervaringen delen met andere organisatoren uit de provincie', zegt coördinator David Dessers.

* IN KAART

De organisatie bracht met de hulp van Ecolife de CO₂-uitstoot van de editie 2015 in kaart. Dat was dat jaar 47 ton CO₂. Het transport van bezoekers en materialen was goed voor ruim 70% van de uitstoot, de catering voor meer dan 18%. Dat moest naar beneden. 'Dat deden we op twee manieren', legt David uit. 'Enerzijds namen we maatregelen om de directe uitstoot te doen dalen. De catering werd verduurzaamd, marktstandhouders mochten enkel nog met ledverlichting of spaarlampen werken, we beknibbelden op de kilometers van leveranciers. De grootste uitdaging bestond erin om de bezoekers ervan te overtuigen de auto thuis te laten. Deze inspanningen deden de netto-uitstoot met 7 ton CO₂ dalen.'

* COMPENSATIES

Anderzijds daagden we de bezoekers uit om een tegenprestatie te leveren en de knip te zetten in hun eigen CO₂-uitstoot tijdens de maand na het Wereldfeest. Een idee van Low Impact Man Steven Vromman, de peter van het eerste Low Impact Wereldfeest. Goed voor een besparing van 6 ton CO₂. Zo

komen we dus aan een eindresultaat van 34 ton CO₂-uitstoot in 2016, een daling met 28% in vergelijking met 2015.' De organisatoren compenseren die restuitstoot van 34 ton CO₂ met bosaanplantingsprojecten in Vlaanderen en Ecuador. 'De volgende jaren werken we hard om onze eigen en directe uitstoot nog verder te doen dalen.'

* FACEBOOKGROEP

Tijdens een netwerkdag voor organisatoren van evenementen en festivals in het stadskantoor van Leuven, werden de ervaringen uitgewisseld. Wereldfeest Leuven en Ecolife stelden de aanpak en de resultaten van het Leuvense Wereldfeest voor. Jeroen Vereecke deed hetzelfde voor Boomtown Gent, ook een voorbeeldfestival van duurzaamheid. Uit de netwerkdag ontstond de gesloten Facebookgroep Green Festivals BE. Die groepeert al 62 Belgische organisatoren van festivals en evenementen en dient als platform om kennis en ervaringen uit te wisselen.

 www.wereldfeest.be
info@wereldfeest.be

52.500
euro

Opstart
2015

2 jaar

13 ton CO₂

10.000
bezoekers

Netwerk van
62 Belgische
organisatoren

Met een helpende hand

De expertise niet in huis? Laat je begeleiden door experts. 'Zonder de expertise van Ecolife waren we nooit zo ver geraakt', zegt David Dessers van de vzw Wereldfeest Leuven. 'Aarzel ook niet om contact op te nemen met partners die dezelfde bekommernissen delen. Vaak kan je elkaar inspireren, ervaringen uitwisselen en elkaar sterker maken. En tot slot: meten is weten. Uit de calculatie die wij maakten van onze eigen uitstoot, kwamen verrassende resultaten naar voren. Een goede meting maakt ook meteen duidelijk waar de marges voor verbetering liggen.'

”

**IN 2015 BEDROEG HET
GROEIPERCENTAGE
VAN DE VERKOOP VAN
ELEKTRISCHE WAGENS
WERELDWIJD 60%.**

EOS Wetenschap, 2016

PROJECT 18 'PLATFORM AUTOLUWE BINNENSTAD' VZW LEUVEN 2030

Mythes doorprikken en het debat voeren

Het is weer druk in Leuven. En niet alleen de studentenpopulatie, ook het aantal inwoners, bezoekers en pendelaars is de jongste jaren toegenomen. De leefbaarheid van de binnenstad staat onder druk. Geëngageerde Leuvenaars en organisaties zagen dat het zo niet verder kan en hebben zich verenigd in het Platform Autoluwe Binnenstad. Ze ijveren voor een - tja - autoluwe binnenstad waar plaats is voor meer groen, zuurstof, rust en ademruimte.

* GEEN ANDERE KEUZE

'De stad kan zoveel veiliger, bereikbaar en gezonder zijn dan ze nu geworden is', zegt Katrien Rycken, projectcoördinator van Leuven 2030. 'Steden als Leuven hebben geen andere keuze dan mee het voortouw te nemen in de transitie waar we voor staan. Een constructief-kritische en geëngageerde ploeg van Leuvense spelers en inwoners stond klaar om mee het pad te effenen.' Het gaat om zowel individuele Leuvenaars als lokale organisaties zoals BUUR, Levuur, Mobiel21, Vormingplus en zo meer. Ook het stadsbestuur van Leuven is betrokken.

Het doel: sensibiliseren. 'Zodat iedereen overtuigd is van het belang van een modal shift: ons anders verplaatsen voor onze eigen mobiliteit, gezondheid en veiligheid. We willen een platform van en voor burgers zijn, mythes doorprikken, grondige debatten voeren aan de hand van concrete voorbeelden en gegevens. We willen de stad mee op weg helpen naar een veerkrachtige toekomst door haar aan te moedigen goed onderbouwde, slimme keuzes te maken.'

* NULMETING LUCHTKWALITEIT

Met resultaat. Het Platform Autoluwe Binnenstad heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het nieuwe circulatieplan dat in 2016 stap voor stap in voege trad. Dat plan heeft ongetwijfeld een effect op de luchtkwaliteit in de binnenstad. Daarom liet het platform in mei-juni 2016 een nulmeting uitvoeren van de roetdeeltjes - 'Black Carbon' - in de stad. In mei-juni 2017 volgt er een nieuwe meting. 'Fijn stof is een interessante parameter om op te volgen en om mee te communiceren', zegt Katrien. 'Luchtkwaliteit ligt velen nauw aan het hart.'

 www.stratenvolleuven.be
info@leuven2030.be

De juiste mensen op de juiste plaats

'Alles staat of valt met de juiste mensen op de juiste plaats', geeft projectcoördinator Katrien Rycken van Leuven 2030 als tip voor andere klimaatprojecten. 'Als je mensen rond de tafel verzamelt die samen voluit gaan voor een helder doel, kan je bergen verzetten. Dan kan je ook onverwachte dingen opvangen, zoals iemand die door omstandigheden afhaakt.'

**75.000
euro**

**Opstart
2015**

2 jaar

**25.000
flyers**

**14 km black
Carbonmetingen
70 burger-
participanten**

PROJECT 19 'GARAGE SWAP'
IMPACT MATTERS ESV

Parkings inruilen voor duurzame mobiliteit

Gemeente- en stadsbesturen leggen nieuwe bouwprojecten een minimum aan parkeerplaatsen op. Die ondergrondse parkeerplaatsen zijn duur - gemiddeld 25.000 euro - en de projectontwikkelaars krijgen deze niet altijd verkocht. Bovendien bestendigen ze autogebruik zonder het fileleed en andere mobiliteitsproblemen aan te pakken. 'Dus dat kan anders', redeneren de partners Autodelen.net, Bond Beter Leefmilieu vzw, BUUR, Coopkracht, Ecopower cvba, Impact Matters ESV en PajoPower cvba.

'De kernidee van Garage Swap is om een aantal ondergrondse parkeerplaatsen bij nieuwbouwprojecten te ruilen voor duurzame mobiliteitsoplossingen', legt Kris Moonen van Impact Matters uit. 'Bijvoorbeeld door in te zetten op deelmobiliteit voor één of meer deelauto's. Eén deelwagen vervangt drie tot vijftien privéwagens en de gebruikers verplaatsen zich ook vaker met het openbaar vervoer, de fiets of te voet. Via groene energieprojecten in de buurt voorzien we meteen ook de stroom voor elektrische deelmobiliteit. Het beheer zien we het liefst in de handen van de eindgebruikers, daarom werken we met de energiecoöperatieven Ecopower, Pajopower en het netwerk Coopkracht.'

 www.garage-swap.be
kris@impactprojects.be

75.000
euro

Opstart
2016

3 jaar

300
geïnteresseerden
16 gemeenten

1 opgestart
traject
3 hangende
trajecten

PROJECT 20 'WIJK VAN DE TOEKOMST' BOND BETER LEEFMILIEU

PROJECT 20/36 'WIJK VAN DE TOEKOMST' BOND BETER LEEFMILIEU

Buurtbewoners zoeken duurzame mobiliteitsoplossingen

51

Bond Beter Leefmilieu zoekt samen met acht wijken in Vlaams-Brabant concrete oplossingen rond duurzame mobiliteit. 'Door vanuit de burgers zelf te werken worden de oplossingen ook door hen gedragen. Met duurzame resultaten', zegt Elien Raport van Bond Beter Leefmilieu. BBL maakt daarvoor gebruik van de LaMA-methodiek (Laboratoria Mobile Alternatieven), die werd ontwikkeld door Netwerk Duurzame Mobiliteit.

Hoe werkt het? De wijkbewoners, lokale beleidsmensen en andere belanghebbenden staken de hoofden bij elkaar in creatieve labo's. De ideeën die er opborrelden werden tijdens de

Week van de Mobiliteit in september uitgetest en nadien geëvalueerd. In 2017 gebeurt hetzelfde in vier extra wijken, in 2018 in weer vier andere wijken. In één extra wijk start Bond Beter Leefmilieu samen met vzw De Paddenbroek een proefproject rond circulaire economie, met de steun van het Fonds Duurzame Materialen en Energie. 'Door te werken rond verschillende duurzaamheidsthema's komen we tot echte wijken van de toekomst', zegt Elien Raport.

 www.bondbeterleefmilieu.be/activiteit/lama
elien.raport@bbblu.be

62.580 euro

**Opstart
2016**

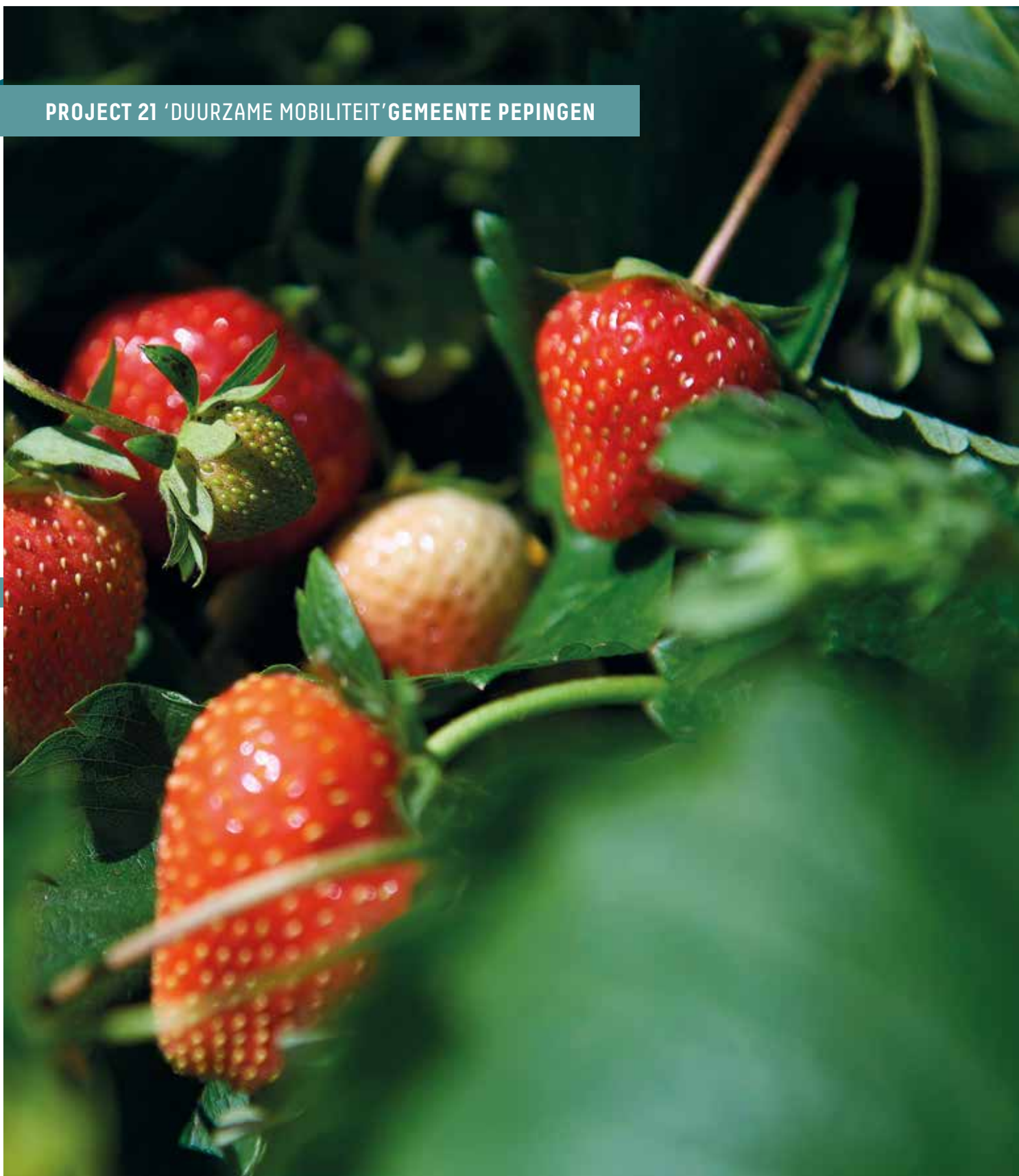

3 jaar

8 gemeenten

PROJECT 21 'DUURZAME MOBILITEIT' GEMEENTE PEPINGEN

Aardbeiplantjes als meetstation

De gemeente Pepingen verdeelt in 2017 volop aardbeiplantjes onder haar inwoners, scholen en verenigingen. Niet alleen voor het lekker fruit, maar vooral om de luchtkwaliteit te meten. Tijdens het groeiseizoen nemen de bladeren immers het fijn stof in de lucht op. Onderzoekers van het departement bio-ingenieurswetenschappen van de Antwerpse Universiteit kunnen daaruit afleiden hoeveel fijn stof er in de buitenlucht aanwezig is. 'Tegelijkertijd sensibiliseren we de inwoners over de luchtkwaliteit en promoten we duurzame mobiliteitsalternatieven', zegt milieuambtenaar Mieke Denys.

De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld. Ze organiseerde de mobiliteitsactie 'Mijn korte ritten' voor het gemeentepersoneel en koopt in 2017 zelf een dienstfiets aan. Daarnaast plant Pepingen heel concrete acties voor de inwoners zoals testmomenten en een groepsaankoop voor elektrische wagens en fietsen. Er komen ook oplaadpunten en senioren kunnen een cursus rond veilig elektrisch fietsen volgen. Met comfortabele en veilige fietsstallingen en acties als 'Met belgerinkel naar de winkel' en 'Kijk ik fiets!' hoopt de gemeente meer inwoners aan het fietsen te krijgen.

 mieke.denys@pepingen.be

**14.120
euro**

**Opstart
2016**

2 jaar

**3 elektrische
laadpalen
5 extra fietsrekken**

”
ÉÉN OP DE TWEE
VLAMINGEN GEEFT
AAN MINDER VLEES
TE WILLEN ETEN.

EVA vzw, 2016

PROJECT 22 'DUURZAME CATERING IN GROOTKEUKENS' VZW SOUFFLÉ

Duurzame grootkeukens

Als de leerlingen van de school De Zevensprong in Leuven 's middags hun warme maaltijd eten, is dat niet alleen gezond maar ook duurzaam. Kok Geert Groffen van vzw Soufflé begeleidde de keuken bij de keuze van hun ingrediënten en gaf tips en advies om de maaltijden een stuk duurzamer te maken. 'Hoe? Door een deel van het varkens- en rundvlees te vervangen door gevogelte en vegetarische alternatieven', vertelt hij. 'De groenten bij de maaltijd zijn veel beter afgestemd op de seizoenskalender en hier en daar hebben we producten kunnen vervangen door een biologische variant.'

* TWAALF GROOTKEUKENS

Al bij al kleine veranderingen, maar als die toegepast worden in grootkeukens kunnen ze een groot verschil maken voor ons klimaat. En dat is waar Geert voor gaat. Met de project-subsidie van de provincie wil hij met de vzw Soufflé in drie jaar tijd twaalf grootkeukens begeleiden op hun weg naar meer duurzame maaltijden. 'In ziekenhuizen en scholen zie je steeds hetzelfde eten. We denken dat het goedkoop is, maar de rekening volgt in de vorm van monoculturen, van mestoverschotten en klimaatverandering. Als je dat effect meteen zou kunnen zien bij elk bord, zouden veel mensen wel wat anders eten. Daarom heb ik me voorgenomen daar iets aan te doen. Omdat ik me het klimaat aantrek.'

* EEN LEKKER IDEE

'Duurzaam koken bespaart CO₂, maar dat is niet het enige wat belangrijk is. Wie duurzaam eet, neemt een lekker idee mee naar huis en ervaart opnieuw authentieke smaken. Wie weet win ik met het duurzaam voedingsverhaal een kleine klimaatactivist bij.

Iemand die niet alleen nadenkt over zijn voeding, maar ook over de isolatie van zijn woning, over zijn vliegtuigreis en zijn autokilometers.'

Als Geert duurzaam kookt, zijn de reacties altijd enthousiast. 'De fijnste ervaring was in De Schommel, een centrum van Kind en Gezin waar kinderen met een moeilijke thuis-situatie een tijd kunnen verblijven. De huishoudsters staan er in voor het bereiden van de maaltijden en waren bijzonder gemotiveerd om met de nieuwe vegetarische recepten aan de slag te gaan.' Iets dat ze ongetwijfeld ook thuis zullen doen. 'Want vergeet niet, eten moet niet alleen duurzaam maar ook lekker zijn. Als het smaakt, willen mensen het graag zelf proberen.'

 soufflevzw@gmail.com

Ook duurzaam koken?

Dat doe je aan de hand van deze vijf basisprincipes: gebruik lokale producten, eet minder vlees en vis, betaal een eerlijke prijs aan de boeren (Fair Trade), gebruik biologisch geteelde producten, kook volgens de seizoenen.

**51.160
euro**

**Opstart
2015**

3 jaar

**39
deelnemers**

**4 bedrijven
57 vegetarische
recepten**

**PROJECT 23 'FOOD WASTE CHALLENGE'
FSE NETWORK & ACT4CHANGE**

Ondernemen tegen voedselverspilling

Voedselverspilling is goed voor 8% van de globale broeikasemissies. Er bestaan bedrijven en organisaties die hier rond werken, zoals het Brussels Beer Project dat bier maakt van onverkocht brood. Of Re-Fruit, dat esthetisch niet-volmaakte groenten tegen een lagere prijs aan de consument verkoopt. 'Maar toch zijn er maar weinig dergelijke voorbeelden te vinden in Vlaanderen en Vlaams-Brabant', zegt Joris Depouillon van Food Surplus Entrepreneurs (FSE) Network. 'Met de Food Waste Challenge willen we jonge ondernemers en creatievelingen helpen bij het oprichten van ondernemingen die voedselverlies verminderen.'

De aanzet werd gegeven tijdens een masterclass rond voedselverspilling op 26, 27 en 28 augustus 2016. 'Na deze masterclass krijgen 5 start-ups gedurende vijf maanden coaching met als afsluiter een groots netwerk-evenement. Als uit dit traject enkele duurzame ondernemingen voortvloeien, is het project geslaagd', stelt Joris. 'Een kilo voedsel heeft volgens een Europees rapport een gemiddelde CO₂-uitstoot van 1,9 kg. Elke kilo die niet verspild wordt, is dus winst. De Food Waste Challenge draagt bovendien bij aan de bewustwording rond voedselverlies in Vlaams-Brabant.'

i www.foodwastechallenge.eu
joris@fsenetwork.org
wijnand@act4change.be

36.469
euro

Opstart
2016

2 jaar

115 deelnemers

5 start-ups

Insecten op het menu

Insecten eten? Het is nog niet evident in Vlaanderen. Toch hebben insecten meer dan één klimaatstreepje voor op 'gewoon' vlees: er is minder energie, land en water nodig voor de kweek. Bovendien is het gezond en ongewoon lekker! In het Heilig Hartinstituut Heverlee staan insecten zelfs gewoon op de menukaart. 'Wij bieden al langer een vegetarische schotel aan in ons schoolrestaurant', zegt chefkok Frans Suvéé. 'En nu dus ook insecten. Onze eerste insectenschotel werd een insectenburger met mierzoete groentjes en ratteardapeltjes.'

Studenten van de UCLL - afdeling lerarenopleiding - maakten voor de

leerlingen van de tweede graad een expo over insecten als voedsel. De leerlingen bereiden zelfs in de kookles hun eigen insectenpotje. Anouk Decupere, leerkracht koken: 'Geen betere manier om leerlingen vertrouwd te maken met insecten dan de koks in spe zelf insectengerechten te laten bereiden.'

Ook ouders en grootouders worden betrokken tijdens de restaurantdagen. De school werkt voor dit klimaatproject samen met de UCLL en IGO.

 www.igo.be
ronald.grobbe@igo.be

**34.555
euro**

**Opstart
2016**

3 jaar

**10 ton CO₂
(verwacht)**

**6.000
leerlingen,
ouders en
leerkrachten**

36 klassen

PROJECT 25 'GEMEENSCHAPSLANDBOUW EN SOLIDARITEIT' RISO VLAAMS-BRABANT

Een gezonde oogst voor kwetsbare mensen

Gemeenschapslandbouw is in trek. Steeds vaker werken lokale landbouwers en inwoners samen om een zelfoogstinitiatief op te starten. Doorgaans volgens de principes van biologische landbouw. Maar kansarme en kwetsbare mensen in onze maatschappij blijven aan de kant staan. 'We merkten dat deze doelgroepen wel vaker uit de boot vallen bij goedbedoelde duurzaamheidsprojecten', zegt Philippe Liesenborghs van Riso Vlaams-Brabant. 'Omdat het te duur is, of gewoon omdat ze er niet mee in contact komen.'

* MOESTUIN IN DE BUURTWERKING

Daarom begon de vzw in 2015 met eigen moestuinen in haar verschillende buurtwerkingen in Halle, Leuven, Dilbeek en Tienen. 'Om ook bij de kansarme mensen in onze provincie gezonde en duurzame voeding onder de aandacht te brengen', stelt Philippe. 'Tegelijkertijd zijn we in Leuven toegetreten tot het CSA-project Enterra, een zelfoogstboerderij aan de Abdij van 't Park. Vijftien mensen van onze buurtwerkingen in Leuven hebben ingetekend. We begeleiden en helpen hen, leren hen oogsten en de verse groentjes te verwerken. Ze betalen daarvoor een kleine bijdrage zodat het voor hen geen vrijblijvend engagement blijft. Wij passen de rest bij zodat de landbouwer zijn volledige aandeel krijgt.'

* DE STADSAKKER

Met de opgedane ervaring in Leuven, startte Riso Vlaams-Brabant in Tienen een eigen stadslandbouwproject: De Stadsakker. Philippe: 'Een zelfoogstboerderij waar een tweehonderdtal mensen kunnen oogsten. We hebben

een akker en een landbouwer. In 2017 gaan we ermee van start. Het wordt meer dan alleen maar een akker: in een lunchbar zullen mensen belegde broodjes en soep met verse groenten kunnen kopen. Het Centrum voor Basiseducatie zal cursussen organiseren voor kansarmen en laaggeletterden over het herkennen, oogsten en verwerken van groentjes. Zo blijft duurzame landbouw geen vaag begrip meer voor deze mensen.'

Een winst voor maatschappij én klimaat. 'Want duurzame landbouw is goed voor het klimaat. Hoe goed? Als De Stadsakker draait, becijferen we hoeveel CO₂-reductie het project oplevert en hoeveel voedselkilometers we vermijden.'

i www.risoulb.be
philippe.liesenborghs@samenlevingsopbouw.be
dirk.masquillier@samenlevingsopbouw.be

43.250 euro

Afgerond

2 jaar

**250 bevestigingen
250 deelnemers**

**8 samentuin-
percelen
1,5 ha stadsakker**

Reken op anderen

Maak gebruik van de ervaring en expertise van anderen. Riso Vlaams-Brabant stapte in Leuven mee in het zelfoogstproject Enterra, doet beroep op het Centrum voor Basiseducatie voor cursussen over gezonde voeding, en zocht een landbouwer om De Stadsakker in Tienen uit te bouwen. Dat hoef je echt allemaal niet zelf uit te zoeken.

PROJECT 26 'VEGUCATION' EVA VZW

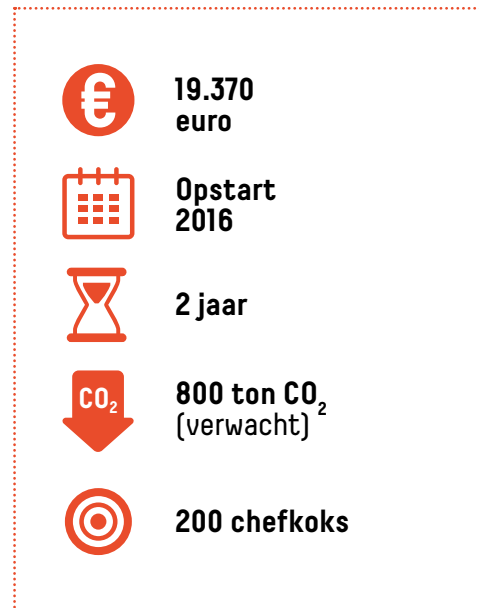

Veggie kookworkshops voor chefs

Op restaurant kiezen we al wat gemakkelijker een lekkere vegetarische schotel, maar toch blijft het voor sommige horecazaken moeilijk om meer aan te bieden dan de obligate 'salade geitenkaas'. De klassieke koksopleidingen volgen de trend naar minder vlees niet altijd. Daarom organiseert de vzw EVA samen met chefkoks kookdemo's en workshops. 'We willen in Vlaams-Brabant 200 foodprofessionals en toekomstige chefs bereiken', zegt Birgit Segal van vzw EVA. 'Ons uiteindelijke doel is dat mensen op restaurant kunnen kiezen voor heerlijke plantaardige maaltijden.'

De impact op het klimaat is groot. 'Door vegetarisch in plaats van een standaard vleesmaaltijd te eten, bespaar je 40% op je ecologische voedselvoetafdruk. Stel dat alle inwoners van de provincie meedoen aan Donderdag Veggiedag, dan zouden we 70.000 ton CO₂ besparen. Dat komt overeen met 25.000 wagens minder op de weg.'

 www.evavzw.be
info@evavzw.be

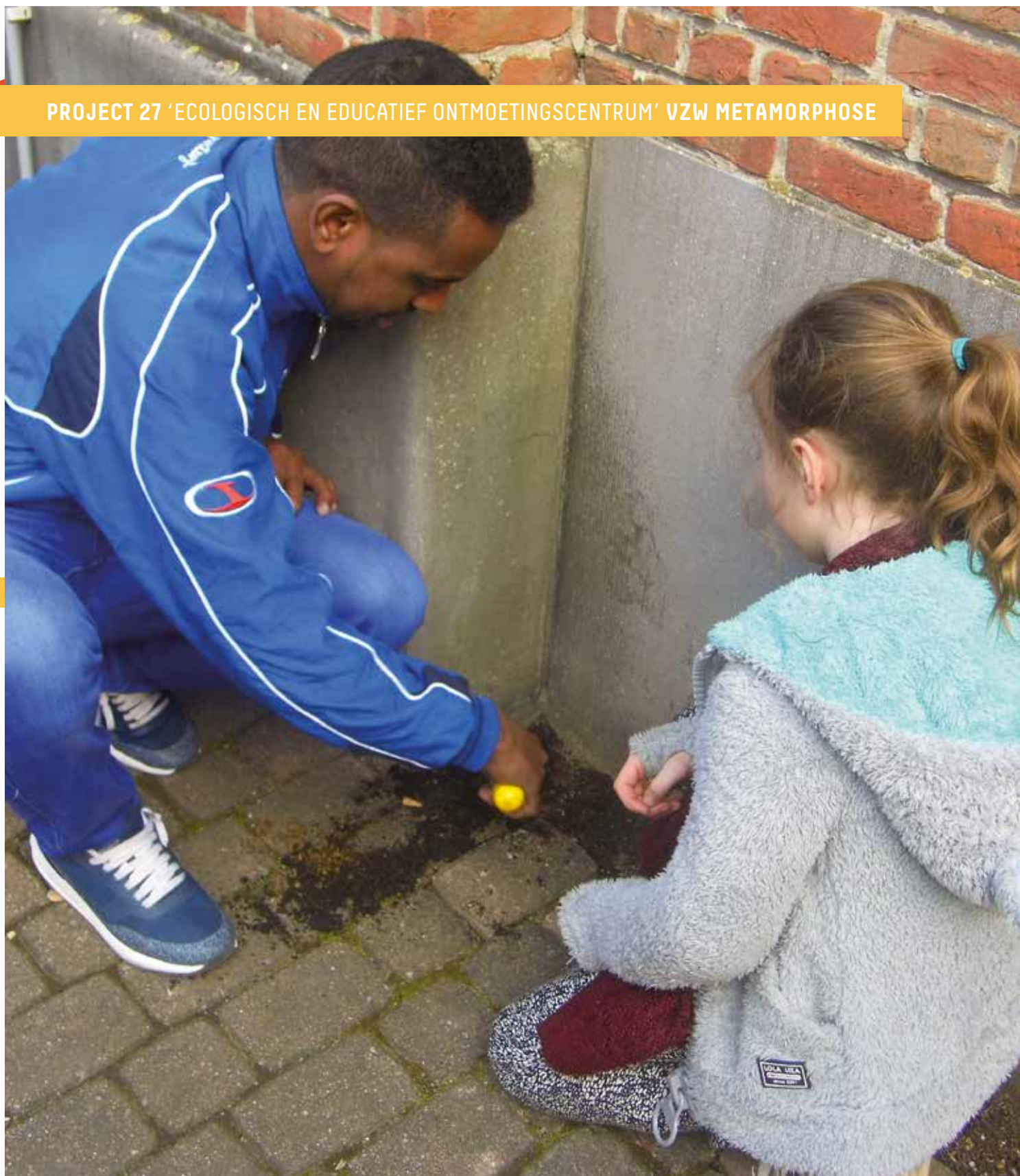
WEES EEN AMBASSADEUR

”

**ALS MIJN BUURMAN
ZONNEPANELEN INSTALLEERT
EN MIJ HÉÉL ENTHOUSIAST
VERTELT DAT HIJ HIERMEE
GELD BESPAART, IS DE
KANS GROOT DAT IK ER
OOK INSTALLEER.**

Yale School of Forestry & Environmental Studies, 2012

PROJECT 27 'ECOLOGISCH EN EDUCATIEF ONTMOETINGSCENTRUM' VZW METAMORPHOSE

Samen ecologisch tuinieren

De kinderen van Freinetschool De Pit in Diest zitten graag met de handen in de aarde van hun schoolmoestuin. Al sinds 2011 helpt de vzw MetamorPHose hen daarbij. Dit klimaatproject bouwt daarop verder: de vzw bouwt de tuin uit tot een ecologisch en educatief ontmoetingscentrum waar kwetsbare doelgroepen niet alleen een zinvolle tijdsbesteding vinden, maar ook leren over ecologisch tuinieren en duurzaamheid.

'We merkten dat mensen die kwetsbaar staan in onze samenleving amper vatbaar zijn voor ecologische thema's. Ze linken het klimaatverhaal vooral aan een duurder leven', vertelt Karen Poel van de vzw MetamorPHose. 'Daarom willen we hen samen met de schoolgemeenschap De Pit betrekken bij onze ecologische tuin. Niet alleen om samen te tuinieren, maar ook om hen vertrouwd te maken met thema's als afval sorteren, composteren, werken met afvalmaterialen, koken met pure ingrediënten uit de tuin en biodiversiteit.' De vzw werkt daarvoor samen met het psychiatrisch dagcentrum Ak'Cent, het centrum Martine van Camp voor mensen met een mentale beperking, Open School, CVO Orangerie en de Spelothek Kleine Klaas.

* LAAGDREPELIG EN PRAKTISCH

De activiteiten zijn laagdrempelig en vertrekken vanuit de praktijk. Zo gaan de deelnemers bijvoorbeeld aan de slag met zelfgeteelde groenten en fruit, ze hergebruiken afvalmaterialen in de tuin, en recupereren regenwater. Ze leren ook tuinieren in potten en bakken. 'Technieken die ze ook thuis kunnen toepassen. Zo leren ze dat zelfvoorzienend leven gemakkelijk,

leuk, sociaal en gezond is, en worden ze zich bewust van de klimaatproblematiek', zegt Karen.

De kinderen van De Pit en de mensen van de doelgroep startten een winkelproject. In 2017 komt daar de verkoop van manden vol groenten en een tuincafé bij. 'In juni 2016 gingen we een nieuwe samenwerking aan met Joep Fournau. Hij is de organisator en trekker van een Buurderij, een wekelijkse markt waar je producten rechtstreeks van de boer kan kopen.' De ecologische tuiniers leren op die manier duurzaam ondernemen.

MetamorPHose is een echte klimaatambassadeur want iedereen kan de tuin bezoeken. Geregeld zijn er toffe workshops en infomomenten voor scholen en zorgorganisaties over ecologisch geteelde groenten. Educatief en bovendien therapeutisch.

 www.vzw-metamorphose.com
vzw-metamorphose@outlook.be

**9.000
euro**

**Opstart
2015**

2 jaar

**8 scholen
10 zorg-
instellingen**

**280 m
bijkomend groen
10 tuinprojecten**

PROJECT 28 'DE BURGERSCHOOL' NETWERK BEWUST VERBRUIKEN EN BOND BETER LEEFMILIEU

Klimaatpioniers op de schoolbank

Tijdens de Vlaams-Brabantse Klimaattop, eind 2015, verzamelden geëngageerde burgers, ambtenaren, ondernemers en vrijwilligers in het provinciehuis in Leuven voor een dag vol klimaatideeën en inspiratie. 'De dynamiek die hier ontstond, willen we niet laten verloren gaan', zegt Eva van Velzen van vzw Netwerk Bewust Verbruiken. 'Want burgerinitiatieven zijn een bijzonder krachtig middel om inwoners te betrekken in de samenleving en het klimaatbeleid. De Burgerschool is een vervolg op de Klimaattop.'

Met Bond Beter Leefmilieu als partner zocht Netwerk Bewust Verbruiken 24 klimaatpioniers uit Vlaams-Brabant. Burgerinitiatieven en sociale ondernemers die zich inzetten voor een duurzame samenleving. De geselecteerde projecten werden in het voorjaar van 2017 uitgenodigd op drie coachingsmomenten. 'Inspirerende dagen waar gemotiveerde coaches hen bege-

leiden en helpen bij de uitwerking van hun project. Verschillende thema's komen aan bod, zoals financiën, werken met vrijwilligers, samenwerking. Met hun hulp worden de pioniersprojecten naar een hoger niveau getild.'

Het eerste 'schooljaar' start in het voorjaar van 2017, in 2018 volgt een tweede schooljaar met nieuwe burgerinitiatieven als 'leerling'.

i info@bewustverbruiken.be
bernard.govaert@bbvlv.be

**48.191
euro**

2 jaar

**Opstart
2016**

24 initiatieven

PROJECT 29 'DE BROEIKAS' WOONGEMEENSCHAP DE KAASDROGER

PROJECT 29/36 'DE BROEIKAS' WOONGEMEENSCHAP DE KAASDROGER

Een broeikas van creativiteit

69

Woongemeenschap De Kaasdroger betreft een monumentale hoeve in het dorpje Neervelp. 'Maar wat vangen we aan met de grote schuur?', vroegen de leden van het samenhuishuisproject zich af. Ze vonden een originele oplossing: de schuur wordt omgevormd tot een ontmoetingsplek waar duurzame ideeën rijpen. Met ruimte voor creatieve ateliers, concertjes en een buurtbar. Met rondleidingen rond duurzaam bouwen en samenhuizen. Voor buurtbewoners, kunstenaars, ondernemers, sympathisanten. Het project kreeg de naam De Broeikas.

'De Broeikas is een CVBA, een coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid en met een sociaal oogmerk', zegt Anje Claeys van De Kaasdroger. 'Coöperatief staat voor

'samen ondernemen', zowel financieel als inhoudelijk. Alle vennoten brengen centen in, elk volgens hun aanvoelen en vermogen. Daarnaast hopen we ook op een groeiende portie engagement via vrijwilligerswerk. Hoeveel CO₂ dit bespaart? Dat valt niet te meten. We willen een voorbeeldproject zijn, een klimaatneutrale incubator voor duurzame ondernemers en initiatieven waar mensen inspiratie vinden.'

De wervingscampagne liep als een trein: op twaalf maanden tijd tekenden 154 vennoten in, goed voor een aankoop- en verbouwbudget van 213.500 euro. De verbouwingen starten in 2017.

 www.debroeikas.be
info@debroeikas.be

**70.740
euro**

**Opstart
2016**

3 jaar

**1.433
bezoekers**

**154 vennoten
20 werkplekken
(verwacht)**

PROJECT 30 'BEERSEL KLIMAATNEUTRAAL 2030' GEMEENTE BEERSEL

Elke inwoner klimaatambassadeur

Liefst honderd maatregelen heeft Beersel opgenomen in haar klimaatactieplan! Het is het gemeentebestuur gemeend om de 20-20-20-doelstellingen te halen: de uitstoot van broeikasgassen met minstens 20% terugdringen tegen het jaar 2020. Tegen 2030 wil de gemeente zelfs klimaatneutraal zijn. Daarvoor doet ze beroep op haar inwoners. Scholen, jeugdverenigingen, horeca ... iedereen helpt mee als ambassadeur van het klimaat.

Enkele voorbeelden? Met de wedstrijd 'Duurzaam op kamp' daagde de gemeente de jeugdverenigingen uit om klimaatvriendelijk op kamp te gaan. Voor de eigen gebouwen startte de gemeente als eerste in de provincie een EPC-traject, of Energy Performance Contracting-traject. En met de 'Bende van Beersel' slaan de negen basisscholen in de gemeente de handen ineen voor het klimaat, uitgedaagd door twee ijsberen.

* KLIMAAT ALS RODE DRAAD

Ijsberen? 'De twee schepenen, van milieu en onderwijs, verkleed als ijsbeer', legt milieuschepen Veerle Leroy uit. 'Tijdens het startmoment in het Kasteel van Beersel vragen de beren de leerlingen om hulp want hun leefgebied wordt steeds kleiner. Een trekkersklas in elke school gaat de uitdagingen aan en motiveert de andere leerlingen. Al deze trekkersklassen samen vormen de Bende van Beersel. In de loop van het schooljaar springen de ijsberen een aantal keer binnen in de school met nieuwe opdrachten. Zo vormt het klimaat de rode draad van het schooljaar.'

Het resultaat mag er zijn: de kinderen gaan veel bewuster om met energie, zetten de verwarming een graadje lager, sluiten de gordijnen 's avonds, houden het energieverbruik nauw-

lettend bij en zo meer. Aan het einde van het schooljaar sluiten de 'Klimaat-estafetten' in het Kasteel van Beersel het klimaatjaar af. 'Wild enthousiast', beschrijft Veerle de leerlingen. 'Tijdens de Klimaat-estafetten krijgen ze hun bendetrofee: een afdruk van een berenpoot op een schijf boomstam. Een boomstam van eigen kweek, natuurlijk.'

* ENERGIEBESPARING VAN 10%

Het doel van de Bende van Beersel is een flinke energiebesparing. 'Van 10%. Dit bereiken we door te meten en de leerlingen zelf maatregelen te laten nemen. Er zit ook een energierenovatie van de schoolgebouwen in de planning, maar daar kunnen de kinderen zelf niet meteen iets aan doen. We geven de kinderen opdrachten mee naar huis, zodat we in één klap ook de ouders sensibiliseren.'

Het eerste schooljaar van de Bende van Beersel is met succes afgerond. De doelstelling van 10% energiebesparing werd vlot gehaald. 'Twee scholen trokken de kar en gaandeweg werden ook de andere scholen mee in het verhaal en de methodiek gezogen', zegt schepen Veerle Leroy.

 katleen.claeys@beersel.be

**50.000
euro**

**Opstart
2014**

3 jaar

10% CO₂ per jaar

**200 bedrijven
550 leerlingen**

**90 elektrische
fietsen**

Maak het plezant

Wil je dat kinderen meehelpen aan je klimaatproject? 'Maak het dan heel concreet op het niveau van het kind', geeft schepen Veerle Leroy van Beersel als tip. 'Maak er een leuk en positief verhaal van. Leg er de nadruk op dat iedereen iets kan doen voor het klimaat. Alle beetjes zijn belangrijk.'

PROJECT 31 'WARM GEMEENTE, COOL KWADRANT' GEMEENTE HERNE

20% van de inwoners mee in het klimaatverhaal

De gemeente Herne heeft zo haar eigen 20-20-20-doelstellingen: ze streeft niet alleen naar 20% minder uitstoot van broeikasgassen tegen 2020 maar wil ook - en vooral - 20% van de inwoners daarbij betrekken. 'Want een sterke betrokkenheid en een gedeeld eigenaarschap van burgers is essentieel als je klimaatproject wilt slagen', stelt milieuambtenaar Anja Mertens.

In samenwerking met de milieuadviesraad startte de gemeente een werkgroep 'Burgemeestersconvenant' op die een aantal concrete actiepunten heeft uitgewerkt. Enkele voorbeelden? Een mascotte kondigt op de website en in het infoblad elke klimaatactie aan. De Kyotomobiel deed de jaarmarkt aan, iedereen kon er binnenspringen voor gratis advies over energiebesparing en duurzame energieoplossingen. Verbuwers waren in oktober 2016 welkom op de Infrax bouwbeurs, en tijdens de negende editie van Herne Opendeurt zetten ook inwoners met klimaatvriendelijke energietechnieken de deuren open. De gemeentelijke basisschool volgt het energieverbruik nauwlettend op en neemt besparingsmaatregelen. Ook de tellerstanden van de gemeentelijke gebouwen worden netjes bijgehouden en opgevolgd.

 anja.mertens@herne.be

**14.000
euro**

2 jaar

**Opstart
2015**

200 bezoekers

PROJECT 32 'KOREN OP DE TRANSITIEMOLEN' DE MOLEN VAN ROTSELAAR

PROJECT 32/36 'KOREN OP DE TRANSITIEMOLEN' DE MOLEN VAN ROTSELAAR

Ambassadeurs van transitie

73

Een infoavond over energietransitie? Of over het hoe, wat en waar van autodelen? In het bezoekerscentrum van de Molen van Rotselaar - een fraai stukje industrieel erfgoed - staat er geregeld een boeiende avond of activiteit op het programma rond duurzaamheid en ecologie. De molen kreeg een nieuw leven na een grondige restauratie van dertig jaar. Er kwam een cohousingproject met 9 woon-eenheden, een kleine waterkrachtcentrale, een molenmuseum, een winkel-tje met biogroenten, een verdeelpunt van Voedselteams en nu ook een bezoekerscentrum.

Er is nog één probleempje. 'De bezoekersruimten worden enkel in de warmere periodes van het jaar gebruikt omdat er geen verwarming is', zegt Dirk Vansintjan van de vzw

De Molen van Rotselaar, die het complex wil uitbouwen als een inspirerend voorbeeld van duurzaam denken. 'Met de steun van de provincie investeren we in de verwarming, verlichting en de inrichting van ons bezoekerscentrum. Maar we werken ook aan educatieve projecten die er kunnen plaatsvinden, en zorgen voor informatie over duurzame projecten in ons molencomplex. Zo kunnen we onze bezoekers opleiden tot ambassadeurs van de transitie. Het hele jaar rond.'

i www.molenvanrotselaar.be
info@molenvanrotselaar.be

**48.750
euro**

**Opstart
2016**

2 jaar

**380 ton CO₂
per jaar**

**3.100
bezoekers**

**9.000
coöperanten**

PROJECT 33 'VLAAMS-BRABANTSE KLIMAATGEMEENTE 2016'
BOND BETER LEEFMILIEU EN VZW ECOLIFE

Wie wordt de Vlaams-Brabantse Klimaatgemeente 2016?

Welke gemeente heeft het beste klimaatproject met de grootste impact? Bond Beter Leefmilieu en vzw Ecolife gaan samen met de provincie Vlaams-Brabant op zoek. 'Na een oproep aan alle Vlaams-Brabantse gemeentebesturen selecteerden we vijf projecten', zegt projectmanager Bernard Govaert van Bond Beter Leefmilieu. 'De projecten staan symbool voor het lokale klimaatbeleid van de toekomst: vernieuwend, ambitieus, met een integrale aanpak en in samenwerking met verschillende organisaties.'

* VIJF KLIMAATPROJECTEN

Zoals het klimaatproject 'Straat met het beste klimaat', waarmee Asse wijkcomités en verenigingen uitdaagt. De wijk die de meeste klimaatinspanningen levert, wordt beloond met een klimaatneutraal buurtfeest. Met 'Diest is om op te eten' stimuleert de stad inwoners, scholen, verenigingen - kortom, iedereen - om bewuster om te gaan met eten. 'Renovatie aan huis' in Liedekerke omvat een integrale renovatiecampagne, wijk per wijk. Het Klimaatplatform Pajottenland en Zennevallei bundelt de krachten van alle spelers die rond het klimaat werken. De auto- en fietsdeelgroep in Herent pakt op een slimme manier de verkeerscongestie en de parkeerdruk aan.

'Stuk voor stuk voorbeeldprojecten die een flinke duw in de rug verdienen. Wij helpen hen een jaar lang bij het uitvoeren van de projecten, geven advies en brengen hen in contact met gelijkaardige goede voorbeelden. We stuwen zonder sturend te zijn, een hele uitdaging.'

* WEDSTRIJD

In 2017 kiezen alle Vlaams-Brabantse gemeentebesturen een winnaar. Welke gemeente haalde de beste resultaten? Wie boekte de meeste vooruitgang? Welk project inspireerde het meest? Tijdens een groot slotmoment stellen de vijf gemeenten hun project en resultaten voor en wordt de winnaar bekendgemaakt.

'Met de wedstrijdformule creëren we animo rond klimaatinspanningen', legt Bernard uit. 'Zo zetten we gemeenten en andere actoren aan ook vernieuwende klimaatprojecten op te starten. Het resultaat van alle projecten is een grote CO₂-besparing. Bovendien delen we alle informatie, ervaringen, drempels en uitdagingen met de provincie, het Vlaamse gewest en alle Vlaams-Brabantse gemeenten die het Burgemeestersconvenant hebben ondertekend.'

 www.klimaatgemeente.be
bernard.govaert@bbllu.be
tina.baert@ecolife.be

**53.625
euro**

**Opstart
2015**

2 jaar

5 gemeenten

PROJECT 34 'KLIMAAT & GIDSEN' NATUURPUNT CVN

Opleiding tot klimaatgids

Wil je meer weten over de klimaatverandering en de gevolgen ervan? Hoe je het klimaat kan helpen? Wil je andere mensen inspireren? Daar helpt Natuurpunt CVN graag een handje bij.

Met het project 'Klimaat & Gidsen' organiseerde Natuurpunt CVN zes cursussen in Vlaams-Brabant in 2016 en begin 2017. In zes interactieve lessen en één excursie werden de cursisten opgeleid tot echte klimaatgidsen. 'Die op hun beurt het verhaal van het klimaat en de klimaatverandering vertellen aan bezoekers in steden, wandelaars in natuurgebieden en iedereen die het wil horen', zegt Joke Flour van Natuurpunt CVN.

De lessen behandelden het 'hoe en wat' van het klimaat en de gevolgen van de klimaatverandering voor fauna, flora en de mens, maar gingen ook over hoe je het klimaatverhaal kan overbrengen op anderen. Tijdens een inspiratieles vertelden lokale klimaatpioniers over hun inspirerende projecten. 'De lessen waren actueel en bovendien lokaal ingebed met voorbeelden uit de eigen regio. Dankzij deze lokale aanpak kwamen de deelnemers veel gemakkelijker in contact met lokale duurzame initiatieven waaraan ze kunnen meewerken of waardoor ze geïnspireerd raken', zegt Melina Kyametis, klimaatmedewerker Natuurpunt CVN.

Tijdens zes cursussen in Leuven, Kortenberg, Halle, Diest, Dilbeek en Tienen werden 136 klimaatgidsen opgeleid. Telkens werden lokale partners betrokken, zoals onder meer het gemeente- of stadsbestuur, de milieudienst, de milieuraad, natuurverenigingen en het Regionaal Landschap. Vaste partners zijn 11.11.11 Koepel van de Vlaamse Noord-Zuid beweging en Low Impactman Steven Vromman. Aan de klimaatshow Ecocomedy van Steven Vromman namen tijdens deze cursusreeksen tot nu toe 170 mensen deel.

 www.cvn.natuurpunt.be
joke.flour@cvn.natuurpunt.be

**15.000
euro**

2 jaar

**Opstart
2015**

**136 klimaatgidsen
6 gemeenten**

PROJECT 35/36 'LICHT UIT! PYJAMAVERHALEN VOOR HET SLAPENGAAN' VZW DJAPO

Klimaatverhalen van en voor kleuters

77

De vzw Djapo is een educatieve organisatie en streeft ernaar om kinderen te laten opgroeien tot duurzame burgers. Dat begint al op kleuterleeftijd. 'Er is echter weinig tot geen aanbod aan educatieve materialen rond klimaat en klimaatverandering voor kleuters', zegt Sara Decorte van Djapo. En dus ontwikkelde de vzw een eigen initiatief: samen met 300 kinderen uit vijftien 3de kleuterklassen uit Leuven, Vilvoorde, Halle, Gooik en Tienen maakt Djapo een klimaatombus met kortverhalen die de kinderen zelf hebben bedacht.

'De kleuters leveren de ideeën, een professioneel auteur verwerkt ze in kortverhalen', legt Sara uit. 'Zo delen de kinderen hun kijk op het klimaat en sensibiliseren ze hun leeftijds-

genootjes. We voorzien bij de verhalen achtergrondinformatie voor de leerkrachten of ouders die de verhalen voorlezen aan hun kinderen. Bij elk verhaal hoort minstens één opdracht die begeleiders met kinderen kunnen doen.'

De bibliotheken van de vijf steden en gemeenten zijn de voornaamste partners. Zij engageren zich om minstens een week lang het thema klimaat in de kijker te zetten. Als de klimaatombus klaar is, organiseren de bibliotheken een geanimeerd voorleesmoment.

 www.djapo.be
info@djapo.be

**19.498
euro**

**Opstart
2016**

2 jaar

**350 kinderen
5 gemeenten**

**12 scholen
25 verhalen**

PROJECT 36 'DUURZAAM DUURT HET LANGST' VZW WIGWAM

Kansarme ouders worden klimaatbewust

De vzw Wigwam in Kessel-Lo is meer dan alleen een kinderdagverblijf voor gezinnen die het sociaal-economisch moeilijk hebben. Ouders vinden hier steun en worden betrokken bij de werking. Omdat de vereniging vaststelde dat veel van deze kwetsbare gezinnen problemen hebben om de stijgende energiefacturen te betalen, startte ze het project 'Duurzaam duurt het langst'. 'Want water, elektriciteit en gas zijn een basisbehoefte', zegt Tom Possemiers van vzw Wigwam. 'Energijds stimuleren we hen om meer rationeel met energie om te gaan. Heel concreet, zodat ze in hun eigen leefomgeving hun steentje kunnen bijdragen. Anderzijds maken we hen vertrouwd met de thema's duurzaamheid, energie en leefmilieu.'

Dat doet de vzw met infosessies en activiteiten voor gezinnen en bewoners uit de buurt. Vol praktische tips om energie te besparen, over het eten van seizoensgroenten en -fruit, over afval sorteren, het beperken van verpakkingsmateriaal, het minderen van vlees. 'Daarnaast zijn we ook gestart met een eigen Wigwamwinkel', zegt Tom. 'Een winkeltje waar kansarme gezinnen tweedehands spullen kunnen vinden en inleveren. Van kinderkleding tot speelgoed, van huisraad tot klein meubilair. Zo zetten we in op duurzaam materiaalgebruik en -beheer.'

Zelf geeft de vzw het goede voorbeeld. 'In 2017 verhuizen we naar een nieuwe locatie. Het gebouw wordt een voorbeeld van energiezuinig bouwen, met betere isolatie, minder energieverbruik, recuperatie van regenwater, een groendak en zo meer.'

* PARTICIPATIE IS CRUCIAAL

De vzw Wigwam is een heel open organisatie waar de doelgroep - de kansarme gezinnen - actief meewerkt. Ouders zijn de hele dag welkom, ze koken mee voor de kinderen in het kinderdagverblijf en helpen mee met de voorbereiding van activiteiten of culturele feestjes. 'Participatie is cruciaal, ook in ons klimaatproject. Het heeft geen zin een kansarme doelgroep te informeren over de mogelijkheden van het plaatsen van zonnepanelen als de deelnemers amper middelen hebben om de energierekeningen te kunnen betalen. Daarom luisteren we naar onze doelgroep. Wat zijn hun noden? Welke thema's behandelen we op welke manier? Met welke vragen zitten ze? Niemand kan dat ons beter vertellen dan zij zelf. Een goede tip voor wie een eigen klimaatproject start.'

 www.dewigwam.be
info@dewigwam.be

**35.000
euro**

**Opstart
2015**

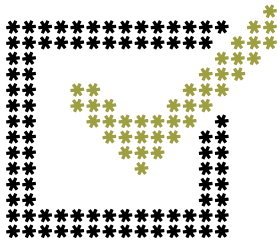
3 jaar

400 deelnemers

**90 wigwam-
verkoopmomenten
45 energietips**

Checklist

HOE WORD JE EEN KLIMAATORGANISATIE?

1 Veranker de klimaatambities in het DNA van je organisatie

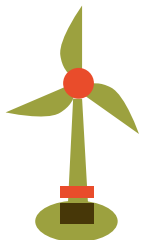
- Verwoord je duurzaamheidsdoelstellingen in de missie of statuten van je organisatie
- Bereken de milieuwinst en terugverdientijd van duurzame acties
- Maak van duurzaamheid een strategische, langetermijnkeuze
- Kies er met heel de organisatie voor, van top tot bodem

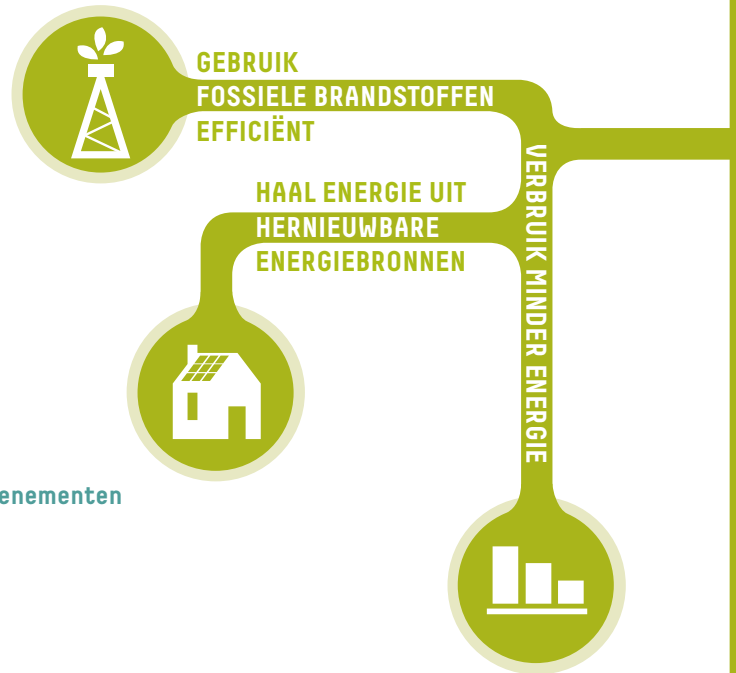
2 Licht je organisatie volledig door: meten is weten

- Laat je volledige CO₂-uitstoot berekenen
- Denk na over je sterktes en zwaktes
- Maak een stappenplan om je werking te verduurzamen

3 Je interne werking verduurzamen

- Maak een energieaudit van je secretariaat
- Beteugel de CO₂-uitstoot van je gebouw
- Gebruik zuinige apparaten
- Kies voor hernieuwbare energie
- Is je secretariaat of kantoor goed gelegen?
- Maak een mobiliteitsprofiel van personeel en bezoekers
- Verminder het aantal kilometers
- Stimuleer duurzame vervoersmodi
- Duurzame, degelijke kost op het menu
- Verander je aankoopbeleid: eco en upcycling is hip!
- Voorzie de nodige budgetten waar nodig
- Is die aankoop wel echt nodig?
- Deel je ervaringen met andere klimaatorganisaties
- Pak uit met je duurzame keuzes

4 De groene draad doorheen je activiteiten en evenementen

- Hou je externe activiteiten tegen het licht
- Zijn al die affiches en flyers wel nodig?
- Welke sponsors verdienen hun plaats?
- Minder afval, en afval scheiden
- Hoe reizen je sprekers of genodigden?
- Zijn die vliegtickets echt nodig?
- Duurzame catering
- Ban plasticen bekertjes, borden en bestek
- Overschotten wegwerken, afwezig betalen mee
- Geen stands met verspillende en nutteloze gadgets
- Hergebruik je eigen materialen
- Is je evenement voor iedereen toegankelijk?
- Ga voor een participatieve aanpak!
- Ambitieuw? Kies voor een zero-emissie-event

5 Laat ruimte voor experimenten en evalueer tijdig

- Niets doen is geen optie, gun jezelf ruimte om te experimenteren
- Bouw tijdig evaluaties in en stuur zo nodig bij

6 Samen maken we Vlaams-Brabant klimaatneutraal

- Onderteken het klimaatengagement van de provincie Vlaams-Brabant
- Maak allianties met andere klimaatorganisaties
- Sluit je aan bij de Belgische klimaatcoalitie
- Neem deel aan campagnes en mobilisaties

Vind geld voor jouw klimaatproject

Het hebben van een goed klimaatplan of klimaatproject is één zaak, maar er ook de nodige middelen voor vinden is niet altijd even makkelijk. Veel klimaatplannen geraken niet verder dan de ontwerptafel. En dat is jammer. Wij zoeken daarom mee naar oplossingen om jouw klimaatproject te financieren.

* PROVINCIALE SUBSIDIE VOOR DUURZAME MILIEU- EN KLIMAATPROJECTEN

Draagt jouw klimaatproject bij aan de ambitie van de provincie om tegen 2040 klimaatneutraal te worden? Heeft het aandacht voor de sociale, economische en ecologische dimensie van duurzaamheid? Dan maakt het kans op een provinciale subsidie voor duurzame milieu- en klimaatprojecten. Meer info op www.vlaamsbrabant.be/klimaatsubsidie

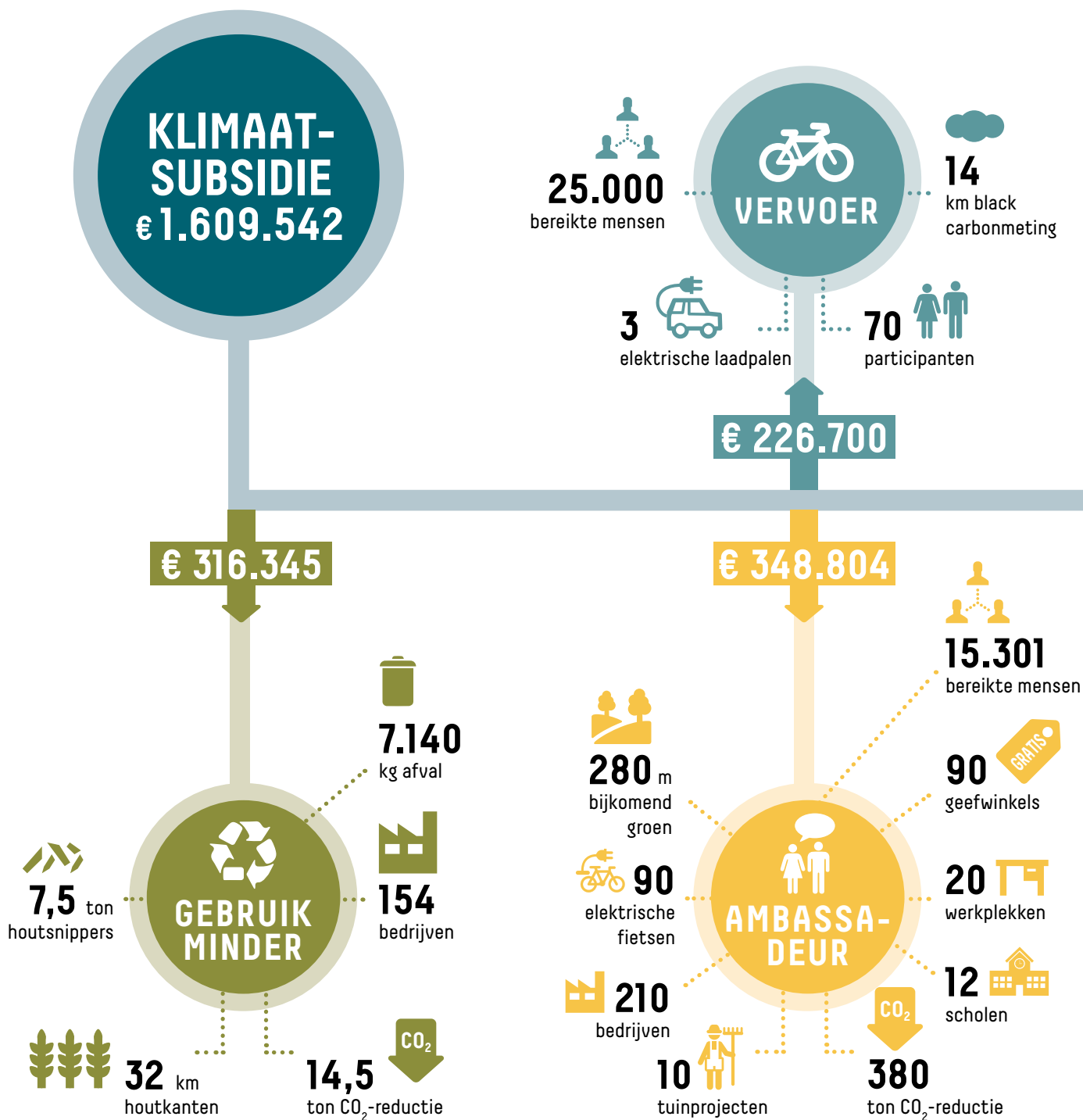
* OVERZICHT FINANCIERINGSMOGELIJKHEDEN

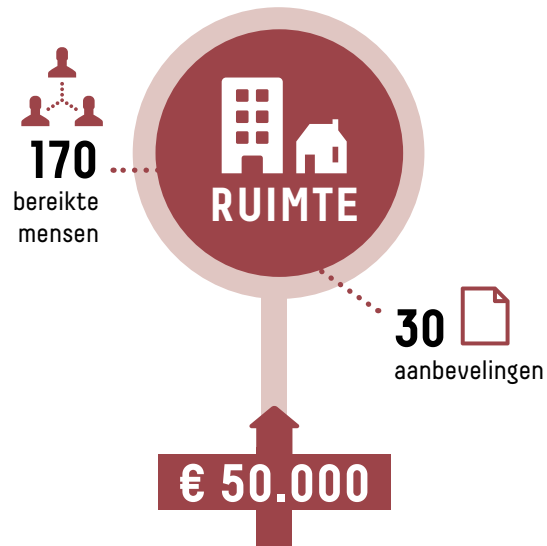
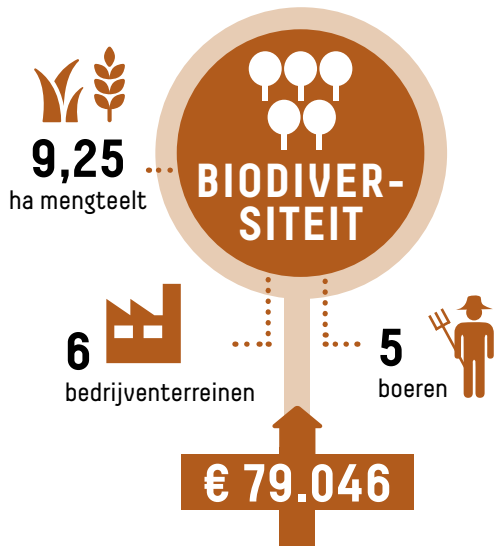
Vanuit de provincie Vlaams-Brabant, Vlaanderen en Europa zijn er heel wat subsidiemogelijkheden. Ook private fondsen en banken bieden financiële ondersteuning. Een overzicht van deze financieringsmogelijkheden vind je terug op www.vlaamsbrabant.be/geldvoor-klimaatproject.

* DOE EEN BEROEP OP ONZE EXPERTISE

In onze zoektocht naar financiering van klimaatprojecten bouwden we heel wat expertise en een groot netwerk op. Maak er gebruik van. Contacteer ons gerust.

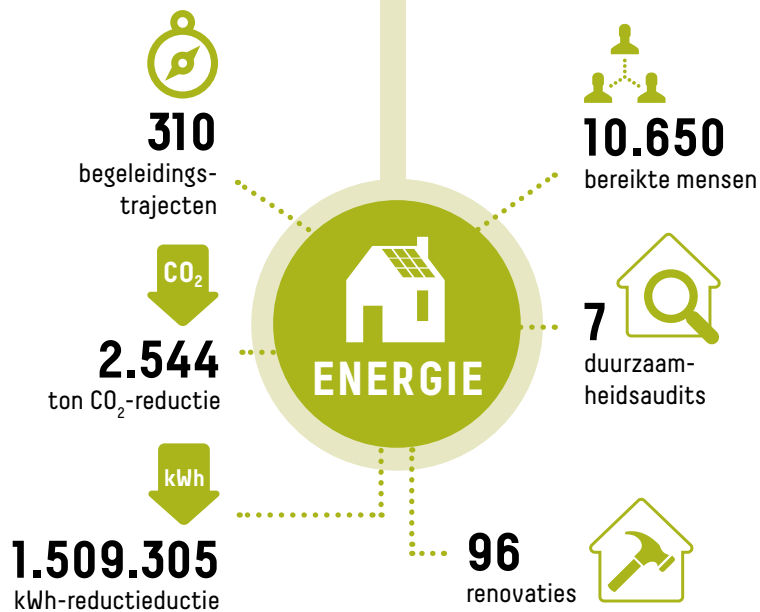
3 jaar klimaatsubsidie in beeld

€ 403.843

€ 184.804

COLOFON:

Deze brochure werd uitgegeven in opdracht van de deputatie.

Copywriting: www.wartaal.be

Wettelijk depotnummer: D/2017/8495/11

V.U.: Provincie Vlaams-Brabant, Provincieplein 1, 3010 Leuven

Foto's en illustraties: Lander Loeckx, Stefaan Van Hul, Valeria Aksakova (Freepik.com), www.victorvdb.be,
Evening_tao (Freepik.com), Pauline Miko, Straten Vol Leuven

MEER INFO

Provincie Vlaams-Brabant Dienst leefmilieu

Provincieplein 1 - 3010 Leuven
016 26 72 38
klimaatneutraal@vlaamsbrabant.be

Beleidsverantwoordelijke

Tie Roefs
gedeputeerde voor milieu en duurzaamheid
tel. 016 26 70 52
kabinet.roefs@vlaamsbrabant.be

